

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

“VISSA ÄR IDIOTER, MAN KAN INTE STOPPA DEM”

En kvalitativ studie om unga mäns syn på näthat

Matilda Bergman

Louise Idebäck

Fabian Wennerbeck

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Medie- och kommunikationsvetarprogrammet - PR, opinionsbildning & omvärld
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2018
Handledare:	Marie Grusell
Kursansvarig:	Malin Sveningsson

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Medie- och kommunikationsvetarprogrammet - PR, opinionsbildning & omvärld
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2019
Handledare:	Marie Grusell
Kursansvarig:	Malin Sveningsson
Sidantal:	54
Antal ord:	19 993
Nyckelord:	Näthat, nätmobbning, sociala medier, fokusgrupp, intervju, generation z, män, genus, maskulinitet, disinhibition

---

Syfte:	Att undersöka hur unga män förhåller sig till näthat som fenomen i sociala medier.
Teori:	The Online Disinhibition Effect, Genusteori, Maskulinitetsteori.
Metod:	Kvalitativa intervjuer i kombination med en kvalitativ fokusgrupp.
Material:	Sex enskilda intervjuer samt en fokusgrupp med unga män i åldrarna 16-25, utförda under loppet av en vecka 2018.
Resultat:	Resultatet visade att de tillfrågade respondenterna såg på näthat som den typ av mobbning och trakasserier man i vardagslivet ser, fast infört till den digitala arenan. Ett tydligt mönster som kunde identifieras är en avtrubbning och nästintill likgiltighet som våra respondenter kände kring näthat, eftersom de är så vana vid fenomenet. Näthatet har alltså normaliserats till den grad att respondenterna inte nämnvärt reagerar när de ser det. Internet erbjuder varje person som vill vistas där en chans till såväl anonymitet som en osynlighet. Respondenterna menar att eftersom man inte behöver se den andra människan i ögonen, så kan det vara betydligt mindre "läskigt" att vara elak. Man finner ett slags skydd bakom sin skärm. Det finns en tydligare bild hos respondenterna kring vilket typ av näthat tjejer blir utsatta för i jämförelse med vad killar blir utsatta för. De är också mer insatta i vem som utsätter tjejer – nämligen andra tjejer. Övergripande var de unga männen väl medvetna om de normer som påverkar situationen på sociala medier och näthat.

TACK!

Till vår handledare Marie Grusell för guidning och vägledning under arbetets gång.

Till alla våra respondenter som bidragit med intressanta tankar och åsikter.

Till vår kontakt på Hvitfeldtska gymnasiet som hjälpt oss med sammansättning av vår fokusgrupp.

Executive summary

Problem

The social media use enhance over time. When people spend more time online, the hate speech online also increases. Young people (16-25 years old) claims to have been harassed online to a greater extent in connection with the increase of spending more time on social media. This group is considered to be a part of "Generation Z", also described as the *digital natives*. Since this group is very active on social media and have experience of harassment, they are likely to have thoughts about hate speech online. This study can help organizations and other bodies in society who works against hate speech online, to get a better understanding of young people's perspective regarding the subject. In this research, no studies have been found where young men get to speak about hate speech online. Therefore, this thesis focuses on young men's approach to hate speech on social media.

Purpose

The purpose of this thesis is to investigate young men's approach to hate speech on social media. With this, the aim is to investigate which attitudes and behaviors the young men have in relation to hate speech online.

Method and use of theories

A qualitative method has been used to fulfill the purpose of achieving a deeper understanding about the young men's approach to hate speech online. Six interviews and one focus group consisting of four persons (ten respondents in total) gave us the results. The interviews were recorded and later transcribed. A protocol was used to categorize recurring subjects and finally created a result. Three different theories were used to analyze the results. Those theories are:

- A. **The Online Disinhibition Effect.** This theory aims to explain behaviors and attitudes in the digital media landscape.
- B. **Gender Theories** explain expectations on how to behave (in this case on social media) on the basis of gender norms.
- C. **Masculinity Research** contains knowledge about social norms among men, in this case the theory explain the behavior of those who are interview but also some of the examples of men's behavior given from the young men.

Results

Based on the empirical material, the main findings have shown that the young men's thoughts regarding cyberbullying and hate speech online, were similar to the definitions of bullying in everyday life, just transferred to the digital arena.

A clear pattern we were able to identify is the lack of concern regarding hate speech online. Since the respondents is considered to be a part of the *digital natives* that is *Generation Z*, they are so used to the phenomenon, it has been normalized to the level that the respondents doesn't even react when they stumble upon it.

Since the internet offers everyone who uses it a sense of anonymity and invisibility, our respondents claims that it's not that "scary" to write mean things about one another, since you don't have to look that person in the eye. People seek protection behind their screens.

There's a clearer picture regarding the kind of hatred that women endures online, than the picture of what men endures. Our respondents are more familiar with who exposes girls – which is other girls. Overall the young men are well aware of the norms that inflicts the situation on social media and on hate speech online.

Conclusions

There are several opinions and approaches that greatly indicates that our respondents are a part of *Generation Z*. The most prominent of which, is how they don't even react to the hate speech online, since it's a natural part of social media usage as we know it today. The main problem that needs to be addressed, as we see it, is how the youth today accepts this kind of hostile environment and sees it as a natural part of being on social media. We understand that the online civil courage reduces with this acceptance although the common depiction of cyberbullying is that it's similar and as spiteful as bullying in real life. In many cases the respondents answered that they have witnessed cyberbullying, but couldn't give us any concrete examples. Much like people have seen garbage in the street, they often have a problem identifying a concrete example of when and where, and what the garbage was.

How do you treat a generation that doesn't even notice the hate? We're not one hundred percent confident that these ten young men are representable to speak in order of all men within these ages. One thing we keep asking ourselves, is how big is this problem to Generation Z if they don't even notice, or get offended by this hate speech online? Many of them just shut down their computer or doesn't even remember what they just witnessed, just like some people won't remember what kind garbage it was on the ground.

We are truly astonished by how well these young men were able to analyze different situations, based out of the view of society norms and gender studies. There's a great awareness regarding the differences of what kind of hate you have to endure depending on your gender and sexuality, as well as how our society's norms in a clear way have taken more ground online.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Näthat - ett relativt ungt fält.....	2
3. Syfte och frågeställningar.....	3
4. Bakgrund.....	4
4.1 Näthat.....	4
4.2 Sociala medier.....	5
4.3 Organisationer som arbetar mot näthat.....	5
5. Tidigare forskning.....	7
5.1 Generation Z.....	7
5.2 Så har näthat undersökts tidigare.....	7
5.3 Åsikter kring näthat.....	8
5.4 Näthat på sociala medier.....	8
5.5 Näthat kopplat till kön.....	9
5.5.1 Hur ser hatet ut mot människor beroende på kön?.....	9
5.5.2 Utifrån kön - vem är hataren?.....	10
6. Teoretiskt ramverk.....	11
6.1 The Online Disinhibition Effect.....	11
6.2 Genus.....	13
6.2.1 Forskning med genusperspektiv.....	13
6.2.2 Vad är genus?.....	13
6.2.3 Genusdimensioner.....	14
6.2.4 Manligt och kvinnligt anseende.....	14
6.3 Maskulinitetsforskning.....	15
6.3.1 Kritisk mansforskning.....	15
6.3.2 Kritik mot forskningen.....	15
6.3.3 Maskulinitetens sociala organisationer.....	16
6.3.4 Internaliserad sexism.....	17
7. Metod och material.....	18
7.1 Kvalitet framför kvantitet.....	18
7.2 Urval.....	19
7.3 Genomförandet.....	21
7.4 Egen inblandning.....	24
7.5 Metodisk reflektion.....	24

8. Resultat & Analys.....	25
8.1 Näthat - som vanligt fast på nätet.....	25
8.1.1 Definition av näthat.....	25
8.1.2 Ämnen som skapar hat.....	26
8.1.3 Sammanfattning.....	29
8.2 Generation Z's normalisering.....	29
8.2.1 Normalisering av näthat.....	29
8.2.2 Kan näthat stoppas?.....	31
8.2.3 Ansvar för att stoppa näthat.....	31
8.2.4 Sammanfattning.....	32
8.3 Skillnaderna mellan nätet och i verkligheten.....	32
8.3.1 Tönen i sociala medier.....	33
8.3.2 Civilkurage.....	34
8.3.3 Sammanfattning.....	35
8.4 Normer påverkar näthatet.....	35
8.4.1 Hat som tjejer respektive killar får ta emot.....	35
8.4.2 Tjejer får ta emot mest hat av andra tjejer.....	36
8.4.3 Sammanfattning.....	38
9. Diskussion.....	39
9.1 Slutsats.....	39
9.2 Reflektioner kring studiens resultat.....	40
10. Slutdiskussion.....	41
Referenser.....	43
Bilagor.....	46
Bilaga 1. Intervjuguide.....	46

1. Inledning

Tänk dig in i scenariot: Det är en vanlig dag och du är på sociala medier för att kolla runt vad som hänt i världen och bland dina vänner. Du scrollar förbi inlägg efter inlägg och ser någon bild om någon som köpt en hund och en annan bild om politiska budskap. Du går in för att kommentera och får syn på massa kommentarer, som inte endast är av trevlig natur. Detta är inte en ovanlig företeelse på sociala medier nuförtiden, då näthatet har blivit en allt mer naturlig del av sociala medier. Näthat syns i kommentarsfält, det hörs i samhällsdebatten kring välkända personer som blir utsatta och belyses som ett problem även på personers privata sidor och grupper i sociala medier.

Med en allt mer ökande användning av sociala medier, ökar också utrymmet för att kunna näthata. Studier visar också att näthatet just har ökat i takt med ökningen av användningen av sociala medier (Hueston & Andersen, 2012; Jones, Mitchell & Finkelhor, 2013). Dock är det värt att notera, att trots detta så är hat som fenomen inget nytt. Hatet har intagit en ny digital arena där exempelvis kränkningar som ungdomar blivit utsatta för i skolan, kan följa med hem via mobiltelefoner eller datorer. Ökningarna av både näthat och sociala medier ger en relevans för att studera näthat och få en djupare förståelse för företeelsen i sociala medier, utifrån en grupp som spenderar mycket tid på sociala medier, vilket ungdomar gör (Internetstiftelsen, 2018). Över hälften av alla 16-25 åringar har någon gång känt sig kränkta på nätet (Svensson & Dahlstrand, 2014), vilket talar för att denna grupp har erfarenhet av näthat. Personer inom detta åldersspann är infödda i den digitala arenan och tillhör något som kallas Generation Z. Detta är den första generationen som har växt upp som "digital natives", där tillgängligheten till internet, mobilen och sociala medier har skapat en vana av att alltid vara uppkopplad (Turner, 2015). I denna studie är det unga män inom ramen för Generation Z som hörs med sina tankar och uppfattningar. Hur förhåller sig unga män till näthat? Genom en kvalitativ metod bestående av intervjuer och fokusgrupp, ges en inblick i de unga männens attityder och beteenden gällande näthat.

2. Näthat - ett relativt ungt fält

Med vår studie vill vi bidra till forskningsfältet kring media och kommunikation kopplat till näthat och ge en djupare förståelse kring hur unga män förhåller sig till näthat. Enligt vissa forskare är näthat ett hittills relativt ostuderat område (SOU 2016:7). Vi uppfattar dock genom vår litteratursökning, att näthat är ett tämligen studerat ämne, men det fokuseras inte på de områden och ur samma perspektiv som vår studie gör. De studier som har gjorts fokuserar exempelvis på näthat ur föräldrars och lärares perspektiv. De studier som vi hittat som belyser näthat utifrån ungdomars perspektiv rör ungdomar i åldern 13-15 år, vilket är snäppet yngre än de ungdomar som önskas få komma till tals här. I de studier där äldre ungdomar fått komma till tals har studier gjorts med kvantitativ metod, vilket inte är aktuellt för vår studie. Tidigare studier fokuserar även på hur utbrett näthat är, vilket inte syftar till att delge ungas *syn* på näthat. Vi har alltså inte hittat studier där gruppen unga män, tillhörande Generation Z, får komma till tals kring näthat. Näthat tar även allt mer mark här i Sverige, vilket gör vår studie högst relevant för att ge en djupare förståelse för fenomenet näthat i just sociala medier. Vi vill bidra till den redan existerande forskningen på området. Forskning bygger alltid på en kumulativitet där forskare ställer sig på varandras axlar för att tillsammans bidra med nya kunskaper (Esaiasson, Oscarsson, Gilljam & Wängnerud, 2012).

Denna studiens utomvetenskapliga relevans handlar om att öka förståelsen för hur unga män tänker kring beteenden på nätet kopplat till näthat, och dess konsekvenser. Om samhället kan få en förståelse för hur ungdomar ser på näthat och attityderna kring det, kan man också på en samhällsnivå arbeta mot det näthat som råder på sociala medier. Denna studie kan således hjälpa företag, organisationer och offentliga instanser som har verktygen att aktivt påverka beteenden och attityder, och på så vis försöka minska hatet. Organisationer som skulle kunna dra nytta av resultatet i denna studie, är skolor och organisationer som jobbar kring näthat, exempelvis Friends, Prins Carl Philips och Prinsessan Sofias Stiftelse.

3. Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur unga män förhåller sig till näthat som fenomen i sociala medier. Vi vill med det undersöka vilka attityder och beteenden de unga männen har gällande näthat.

Våra frågeställningar är:

Vad är näthat enligt de unga männen?

Denna frågan är en kartläggning kring vad näthat är enligt respondenterna, samt vilka ämnen som skapar näthat.

Vilket förhållningssätt har de unga männen till näthat i sociala medier och kan deras tillhörighet till Generation Z förklara deras förhållningssätt?

Frågan syftar till att respondenterna själva får berätta om hur näthat påverkar dem och deras agerande. Våra respondenter tillhör Generation Z vilket innebär att de är uppväxta i det digitala mediesamhället. Detta skulle kunna påverka deras förhållningssätt till näthat.

Finns det enligt respondenterna skillnader mellan hur man betar sig i sociala medier jämfört med i verkligheten och vilka är i så fall skillnaderna?

Denna frågan syftar till att låta de unga männen diskutera vilka faktorer som skiljer kommunikationen på sociala medier jämfört med i verkligheten, och hur detta enligt respondenterna påverkar näthatet.

Hur tror de unga männen att könsnormer och strukturer påverkar näthat i sociala medier?

Frågan syftar till att låta respondenterna delge sina tankar kring om, och i så fall hur könsnormer och strukturer påverkar hur näthat ser ut i sociala medier.

4. Bakgrund

Här nedan presenteras information kring tre områden som ger grundläggande kunskap för att kunna förstå näthatets villkor. Avsnitt 4.1 *Näthat* behandlar ämnet genom en definition av begreppet, rådande lagstiftning kring näthat men också statistik rörande ungas utsatthet på nätet. Vidare ger avsnitt 4.2 *Sociala medier* kunskap om sociala mediers framväxt och hur Generation Z är överlägset mest frekventa gällande användandet av sociala medier. I avsnitt 4.3 *Organisationer som arbetar mot näthat* redovisas organisationerna och hur deras arbete kan se ut.

4.1 Näthat

Begreppet näthat är brett, därför vill vi tidigt definiera dess innebörd för att vidare kunna studera fenomenet. Polisen definierar näthat som ett samlingsbegrepp vilket bland annat innefattar kränkningar, trakasserier eller att bli utsatt för hot via nätet (Polisen 2017). Vidare menar Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) att hot och trakasserier på nätet, allt från elaka kommentarer i kommentarsfält till direkt olagliga handlingar, faller inom ramen för näthat. I Sverige finns ingen särskild lagstiftning som berör hot och kränkningar på internet, och därför finns inte heller några lagstadgade föreskrifter kring fenomenet näthat. Därför hamnar näthat exempelvis under ofredande, förtal, olaga hot, förolämpning och hets mot folkgrupp (BRÅ 2017). I januari 2018 skärptes lagen för vad man får sprida på nätet, då olaga integritetsintrång infördes som brott. Det innebär att spridning av kränkande bilder, däribland nakenbilder blivit olagligt (Regeringen, 2017; Taubert, 2017, 30 dec). Rimligen bör alla dessa olika brottstyper tas i aspekt när vi definierar vad näthat är, för att således inte gallra bort specifika typer av näthat och därmed gå miste om begreppets bredd. Vår definition av begreppet näthat lyder som följer:

Näthat är när någon eller några utsätter en eller flera andra människor för förolämpningar, nedvärderande (även sådana som rasistiska, homofoba eller sexistiska) kommentarer, personliga påhopp, ryktesspridning, (nät)mobbing, kränkningar, förtal, olaga hot, sexuella trakasserier, ofredande eller hets mot folkgrupp på nätet.

Enligt en rapport gjord av Svensson och Dahlstrand på beställning av Myndigheten för ungdom- och civilsamhällsfrågor (MUCF), har en stor andel unga mellan 16-25 år någon gång känt sig kränkta på nätet. Över hälften (57 procent) av alla 16-25 åringar har vid något enstaka tillfälle, flera gånger eller ofta känt sig kränkta av sådant som andra skrivit om dem på nätet, medan 43 procent inte känt sig kränkta (Svensson & Dahlstrand, 2014). Samtidigt som forskningen visar på att unga själva anger att deras erfarenheter av nätmobbing och trakasserier på sociala medier har ökat över tid (Hueston & Andersen, 2012; Jones, Mitchell & Finkelhor, 2013), så vet vi också att denna typ av nätmobbing kan leda till allvarliga psykiska konsekvenser som ångest, försämrad självkänsla, ökad ensamhetskänsla (Tokunaga, 2010), och till och med självmordstankar (Hinduja & Patchin, 2008).

Även om näthat är något som vuxit fram i takt med framfarten av sociala medier, så är hat som fenomen inget nytt. De kränkningar som ungdomar kan utsättas för i skolan har i och med internet och sociala medier, förändrats då kränkningarna kan följa med hem (Statens medieråd, 2016; BEO, 2015). Då hatet genom den nya teknologin hittar nya arenor, som i detta fall näthat, finner vi det av intresse att undersöka just detta.

4.2 Sociala medier

Att användningen av sociala medier har ökat över en längre tid är ingen nyhet, och i samband med en ökad användning finner man även att andelen unga personer som själva hävdar att de har fått uppleva trakasserier på nätet har ökat (Hueston & Andersen, 2012; Jones, Mitchell & Finkelhor, 2013). I Svensson och Dahlstrands (2014) rapport om svenska ungdomars normer och beteenden inom ramen för nätkränkningar, kan man läsa om hur *”den mest avgörande faktorn i detta avseende torde vara att andelen som använder sociala medier har ökat [...] men också att användarna spenderar allt mer tid online”* (Svensson & Dahlstrand, 2014).

Enligt Internetstiftelsen i Sveriges undersökning *Svenskarna och Internet 2018* kan man se att sociala medier fortsätter att växa även här i Sverige. Sedan 2010 har användningen kontinuerligt ökat varje år och 2018 var inte ett undantag. 83 procent av alla internetanvändare använder sig av sociala medier, vilket är en ökning på två procentenheter jämfört med förra året. Sett till de sociala plattformarna Facebook, Instagram och Snapchat som en gemensam social medie-enhet så är det vår målgrupp (16-25 år) som är överlägset mest frekventa i sin användning. Dessa ungdomar tillhör generationen som kallas Generation Z, och är alltså de som står för den mest frekventa i användningen av dessa sociala plattformar. Av dem använder 71 procent Facebook dagligen, medan både Instagram och Snapchat hamnar på 73 procent sett till daglig användning (Internetstiftelsen i Sverige, 2018).

4.3 Organisationer som arbetar mot näthat

Det finns ett antal olika organisationer i Sverige som idag arbetar mot näthat och nätmobbning. En av dessa är Friends, en organisation som under 20 år aktivt jobbat mot mobbning och kränkningar i skolor (Friends, u.å). Detta arbete är inget som endast sker i den fysiska vardagen, Friends jobbar även mot dessa företeelser på nätet. Genom att erbjuda utbildningar till skolor för att kunna hjälpa dessa i arbetet mot mobbning och kränkningar på nätet, riktar man sig mot såväl skolpersonal som vårdnadshavare och elever (Friends, u.å). Friends menar att livet online och offline i allra högsta grad hänger ihop, eftersom att livet på nätet suddar ut gränserna mellan skol- och fritid. Därför behöver alla aktörer vara delaktiga för att arbetet ska bli framgångsrikt (Friends, u.å).

Prins Carl Philips och Prinsessan Sofias Stiftelse är en stiftelse som bildades i samband med Prinsparets bröllop 2015. Stiftelsens verksamhetsområden är delvis att jobba mot hat och mobbning på nätet, samt att motverka mobbning på grund av dyslexi. Dessa områden är något som ligger Prinsparet nära med anledning av deras egna erfarenheter av dessa företeelser, där Prinsessan Sofia har fått utstå en stor mängd näthat efter att hennes relation med Prins Carl Philip offentliggjorts (Nyhetsmorgon, 2018; Prins Carl Philips och Prinsessan Sofias Stiftelse, 2016).

Dessa två organisationer är bara två av dem som aktivt arbetar mot nätmobbning och hat på nätet. Det finns otaligt många organisationer som arbetar mot våld, kränkningar och mobbning i det ”riktiga livet” vilket också innebär att den nya arenan för dessa företeelser, som uppdragats genom bland annat sociala medier, bör tas på största allvar.

En statlig instans som arbetar mot nätmobbning är Barn- och elevombudet (BEO), en del av den statliga tillsynsmyndigheten Skolinspektionen. Tillsammans med Skolinspektionen övervakar BEO kränkande behandling inom ramen för skollagens reglemente kring kränkande behandling som riktats mot barn och elever. Både i förskolan och skolan råder nolltolerans mot kränkningar.

En stor del av BEO's arbete är att motarbeta en skolmiljö som präglas av trakasserier, diskriminering och kränkande behandling, inklusive kränkande behandling på nätet och i sociala medier (BEO, 2015). Vidare är det ett krav på såväl kommunala som privata skolor att jobba målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Skolverksamheterna behöver alltså bland annat arbeta för att förebygga och förhindra kränkande behandling (Skolverket, 2018).

Enligt BEO ökar anmälningarna gällande kränkningar och mobbning på nätet och sociala medier, då det ofta startar i skolan och fortsätter när eleven kommit hem. Skollagen kräver att den som driver skolan också står ansvarig för att utreda mobbning och kränkningar som sker på skolan, men även mobbning och kränkning som har anknytning till skolan. Inom denna kategori faller nätmobbningen och kränkningar på sociala medier (BEO, 2015).

”Det spelar ingen roll om det skett i korridoren, på skolgården eller på internet. Rektorn ska sedan anmäla händelsen till huvudmannen. Nätmobbning är lika allvarligt som andra typer av mobbning och kränkningar. Skolan är skyldig att utreda händelsen.” (BEO, 2015)

5. Tidigare forskning

Nedan redogörs tidigare forskning som vi vill bygga vår studie vidare utifrån. Det som redogörs för är forskning kring Generation Z, hur näthat tidigare undersökts, åsikter kring näthat, näthat på sociala medier och hur näthat kan kopplas till kön. En del områden av denna tidigare forskning rör internationell nivå, då vi inte hittat forskning som är närmare kopplat till Sverige. Dock anser vi att denna forskning ändå säger något om fenomenet som sådant. En del av tidigare forskning kommer senare att kopplas relevant till resultat och analys.

5.1 Generation Z

Eftersom vår urvalsgrupp är unga män mellan 16-25 år, tillhör de den generation som kallas för "*Generation Z*". Denna generation anses vara de som är födda mellan 1993-2005 (Turner, 2015). Forskaren Marc Prensky (2001) resonerar kring ungdomar och Generation Z, och hur de kan ses som infödda i den digitala eran. Ingen annan generation har haft tillgång till olika typer av teknologi redan från tidig ålder. Mobiltelefoner, datorer, internet och sociala medier är bara några av de faktorer som förklarar varför Generation Z har blivit vana vid att kommunicera och interagera i en värld som alltid är uppkopplad, genom de teknologiska förutsättningar som finns. "*Digital natives*" är ett begrepp som används för att förklara dessa ungdomars relation till den digitala arenan (Turner, 2015).

Typiska personer tillhörande Generation Z, föddes in i en globalt uppkopplad värld, något som även följer in i deras utbildningsmiljö. Generation Z-studenter, jämfört med tidigare generationer, förlitar sig mer på digitala ljudinspelningar istället för att föra anteckningar. De tenderar också att i högre utsträckning ställa frågor och lyfta problem online, se sina föreläsare som underhållning, och de gillar inte heller att behöva vänta på ett svar gällande ett problem, utan kräver direkt information och snabb kommunikation. Detta leder också till att de i högre utsträckning föredrar att ta snabba beslut (Cilliers, 2017).

Viss forskning har till och med visat på hur hjärnorna från Generation Z är annorlunda strukturerade än de från tidigare generationer. Inte som ett resultat av genetik eller liknande, utan man menar på att deras hjärnor i högre utsträckning kan ta in det som sker i periferi-miljön, och hur deras hjärnor reagerar på den informationen (Cilliers, 2017).

5.2 Så har näthat undersökts tidigare

Under litteratursökningen har vi uppfattat att en betydande del av tidigare forskning har haft en beskrivande ansats i fokus, där det handlar om hur näthatet ser hur och hur vanligt förekommande det är i olika arenor och för olika målgrupper. Åsa Björk, universitetslektor på Umeå universitet, menar att tidigare forskning kring näthat ofta har fokus på frekvens av näthat och hur näthatet tagits sig uttryck (Björk, 2017). Vi kan även notera att tidigare forskning till en stor del haft en kvantitativ metod (Gradinger, Strohmeier & Spiel, 2017; Celik, 2018; O'Moore, 2012). Björk (2017) menar att låta ungdomar själva berätta om deras upplevelser är en viktig del i en förståelse på ett djupare plan och att ungdomars egna berättelser är inte heller så vanligt förekommande i tidigare forskning.

5.3 Åsikter kring näthat

I en studie där föräldrar och lärares åsikter kring mobbning och dess förebyggande insatser i skolan undersöktes fick föräldrar och lärare svara på en enkät där deras åsikter synliggjordes. Deras resultat visade att nästan alla svarande tyckte att mobbning var ett viktigt eller mycket viktigt ämne i skolan. De fick svara på hur allvarlig olika former av mobbning var enligt dem själva. Nätmobbning var den kategori som rankades som minst allvarlig och fysisk mobbning som den mest allvarliga. Slutligen visade deras studie att indirekt involvering i mobbning, att föräldrar eller lärare har haft ett utsatt barn/elev påverkade deras åsikter (Gradinger, Strohmeier & Spiel, 2017).

För att förstå näthat bland ungdomar har forskning gjorts på Irland där de genomfört en enkätundersökning bland elever. Undersökningen visade bland annat att hälften av eleverna tyckte att näthat var fel, att många ansåg att skolan inte kan göra mycket för att hantera näthatet, på grund av att de inte har tillräckliga resurser för att övervaka näthat och att det sker utanför skolan utom syn för lärare och annan skolpersonal. Ett ytterligare resultat var att fler tjejer än killar söker stöd hos familj och vänner. Forskaren menar att det är viktigt att genomföra projekt för att öka medvetenheten och förståelsen kring näthat men också projekt som ger eleverna färdigheter i att agera (O'Moore, 2012).

5.4 Näthat på sociala medier

I en doktorsavhandling av Åsa Björk (2017), universitetslektor på Umeå universitet, var syftet att fördjupa kunskapen om sociala interaktioner i sociala medier bland ungdomar. Ungdomarna, som var mellan 13-15 år, fick i intervjuer prata om deras sociala interaktioner i sociala medier. Det uppdagades i studien att ungdomarna ofta beskrev nätmobbning med andra ord. Kring det forskaren menade att vuxna beskrev som nätmobbning, använde ungdomarna istället ord som "drama", "hat", "fula ord" och "kränkningar". En anledning till detta är enligt forskaren att maktordningen som finns mellan mobbare och offer inte uppmärksammas av ungdomarna. Likväl anser de inte sig själva som mobbare i situationer där de ingår i konflikter och inte heller som offer. Resultatet visar även att gränserna mellan ungdomars sociala interaktioner i sociala medier och i verkligheten allt mer suddas ut, och att ungdomarna menar att interaktionerna på nätet inte är lika hänsynsfulla som när det sker ansikte mot ansikte (Björk, 2017).

Som tidigare nämnt i vår bakgrund, har användningen av sociala medier kontinuerligt ökat under de senaste åren, och i det kan man även finna en korrelation i att unga personer i högre utsträckning hävdar att deras upplevelse av fenomenet näthat är att även det har ökat (Hueston & Andersen, 2012; Jones, Mitchell & Finkelhor, 2013). Detta är även något som tas upp i Svensson och Dahlstrands (2014) studie om ungdomars beteenden och normer på nätet och sociala medier. Där argumenteras det för om hur den mest avgörande faktorn i detta avseende delvis är att användningen av sociala medier har ökat (O'Dea & Campbell, 2012; Ritter, 2014), men också att de som använder dessa plattformar spenderar allt mer tid online (Lindsay & Krysik, 2012).

I denna kvantitativa studie av Svensson och Dahlstrand (2014), kan man också se att de tillfrågade inom gruppen unga (16-25 år) i hög utsträckning använder sig av sociala medier, där 96 procent använder sig av sociala medier *dagligen*. Nästan hälften (44 procent) lägger minst tre timmar om dagen på olika sociala medieplattformar. Endast 43 procent svarade att de aldrig känt sig kränkta av sådant som skrivits om dem i sociala medier. Detta innebär alltså att över hälften av de 16-25 åringar som tillfrågades har upplevt näthat. Dessutom svarade 64 procent att de i någon mån är oroliga för att personer kan få en negativ bild av dem utifrån vad som finns på

nätet. Alltså även om 43 procent hävdar att de aldrig känt sig kränkta, så är ändå 64 procent i någon mån orolig över att andras bild av dem ska påverkas negativt utifrån vad som skrivs på nätet om dem.

5.5 Näthat kopplat till kön

Nordiskt samarbete är en samarbetsform som inkluderar länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland. Syftet med detta samarbete är att förstärka nordiska värderingar i en global värld. Inom ramen för detta samarbete har en rapport tagits fram av Moa Bladini, lektor i straffrätt vid Göteborgs universitet. Bladini menar att det finns stora kunskapsluckor gällande det vardagliga näthatet utifrån kön. Antalet rapporter från de nordiska länderna kring vem som får ta emot vilken typ av hat/kränkningar, och vem som är förövare, är lågt. De rapporter som har tagits fram är också svåra att jämföra eftersom metoder, definitioner av begrepp och avgränsningar skiljer sig åt studierna emellan (Bladini 2017).

5.5.1 Hur ser hatet ut mot människor beroende på kön?

Rapporten belyser bland annat de olika typer av hat som människor får ta emot på nätet utifrån kön. Män och kvinnor i Norden utsätts för ungefär samma *mängd* hat, men skillnader finns i hur hatet ser ut. I merparten av de studier som granskats, handlar hatet mot kvinnor ofta om deras kroppar och sexualitet. Tjejer utsätts oftare än män för spridning av bilder som kränker integriteten. Det är också relativt vanligt att tjejer blir utsatta för stalkning, alltså att bli kontaktad om och om igen mot sin vilja, av en specifik person (Bladini 2017).

De kränkningar som män utsätts för fokuserar ofta på deras yrke och prestation, därtill förekommer också anklagelser om kriminalitet, där anklagelserna ofta handlar om att dessa män är sexualförbrytare. Män blir också utsatta för kriminella handlingar på nätet i form av hot, där offret hotas att bli dödad eller utsatt för våld (Bladini 2017). Ord såsom "bög" är också vanligt förekommande i kränkningar mot män (BRÅ, 2015). Vad det gäller anmälningar, anmäler gruppen män i 29 procent av fallen skriftliga kränkningar på offentliga forum (BRÅ 2015).

Yngre åldrar

Friends nätrapport från 2017 undersöker ungdomar 10-16 år. Undersökningen visar att 18 procent av tjejerna och 6 procent av killarna uppger att de har blivit utsatta för sexuella trakasserier på nätet, under senaste året (Friends 2017). Brottsförebyggande rådet (BRÅ) fick under 2013 i uppdrag av regeringen att kartlägga polisanmälda hot och kränkningar riktade mot enskilda personer som har skett via internet. Fokus låg även i att beskriva skillnaderna mellan könen. Enligt BRÅs rapport kopplat till uppdraget, så rör sig 23 procent av anmälningarna från flickor om bilder som någon har publicerat på dem, mot deras vilja. Den vanligaste anmälan från kvinnor var ofredande som har skett både på och utanför nätet (22 procent). Den anmälda förövaren är ofta någon från en tidigare relation (BRÅ 2015).

Kvinnor är delvis mer utsatta än män

Det finns dock studier som visar att kvinnor utsätts för näthat i större utsträckning än män. Här är det i synnerhet de kvinnor, som i sin profession deltar i den offentliga debatten. I de enskilda studier där man tittat på kvinnors utsatthet på nätet utifrån ett intersektionellt perspektiv, ser man att unga kvinnor med minoritetsbakgrund är extra utsatta (Bladini 2017). De kommentarer som dessa kvinnor får ta emot fokuserar på kön, kropp, hudfärg, etnicitet och religion. Även statistik från BRÅ (2015) verifierar fakta att kvinnor ofta blir utsatta för kränkningar i näthat som är

kopplat till deras utseende. Det är dock svårt att tolka studier kring detta område utifrån de studier som har gjorts eftersom studierna dels har olika utgångspunkter, men också hur begreppet hat-ytringar används. Att kvinnor och män till en betydande del blir utsatt för olika typer av näthat menar Bladini reflekterar att män görs till kompetenta subjekt medan kvinnor görs till objekt (Bladini, 2017).

Män som bryter mot normer

Även om kränkningar kring kön och sexualitet riktas i stor utsträckning mot kvinnor, så är män som bryter mot köns- och sexuella normer också utsatta. Ordet "gay" är vanligt förekommande för att nedvärdera personer, oavsett läggning. Män som uttrycker sig och tar plats och inte agerar utefter rådande kodad manlig könsidentitet, utsätts för kränkningar. Det hotfulla som näthatarna ser i detta är att dessa män inte uppbringar den heterosexuella normen (Bladini 2017).

5.5.2 Utifrån kön - vem är hataren?

Det är svårt att dra slutsatser kring vem som är den stereotypa näthataren, eftersom begrepps användning och utgångspunkt är olika i olika studier. Det finns flera studier som visar på att män står bakom majoriteten av hatet (Bladini 2017, BRÅ, 2015). Bladini anser dock att även om vissa studier visar på att män står bakom hatet, påvisar andra studier att de som näthatar kan vara vem som helst. Hatarna är en grupp som är svår att kartlägga, eftersom hatet i sig definieras så olika, beroende på varje enskild undersökning. Den som hatar genom att kommentera någons utseende behöver inte ingå i samma undersökningsgrupp som den som mordhotar osv. Hatarna är alltså inte en enhetlig grupp och därför är den typiska hataren utifrån kön svår att kartlägga (Bladini 2017). Oavsett vem hataren är så finns det vissa specifika ämnen som genererar i hat i stor utsträckning. Dessa är flyktingpolitik/integration, jämställdhet, feminism samt religion (Bladini 2017).

6. Teoretiskt ramverk

I detta kapitlet redogörs för de teorier som kommer att användas i vår analys av vår empiri. Den första teorin som kommer redogöras för är *The Online Disinhibition Effect*. Teorin kan förklara respondenternas egna attityder och beteenden på nätet, men också skapa en förståelse för hur den digitala kommunikationens villkor på sociala medier påverkar näthatets uttryck hos andra än de själva. *Genusteori* kan förklara hur näthat ser ut utifrån könsroller och hur rådande könsstrukturer tar sig uttryck i utifrån näthat. Den del av genusteori som fokuserar på män kallas *Maskulinitetsteori*. Denna teori bidrar med förståelse kring det näthat som påverkas av normer som rör relationer mellan män och kvinnor, men framförallt kring normer i relationer män emellan.

De tre teorierna kan komplettera varandra där den första rör typiskt nätbeteende medan de två sista kan bidra till ytterligare förklaring kring hur kön på olika vis syns i de unga intervjuade männens beskrivning av näthat.

6.1 The Online Disinhibition Effect

Den teori som berör ämnen som attityder och beteende på nätet, och som dessutom är grundad i det rådande digitala medielandskapet vi vill bedriva forskning kring, är *The Online Disinhibition Effect*. Teorin är framtagen av den amerikanske forskaren John Suler, psykologiprofessor vid Rider University i New Jersey. Teorin ämnar bryta ner de aspekter som leder till att människors attityder och beteenden online inte går i linje med hur människor beter sig i det verkliga livet. Man menar att vissa människor antingen själv-exponerar och öppnar upp sig betydligt mer än vanligt, medan andra agerar ut mer hämningsslöst, frekvent och intensivt än vad de vanligtvis gör. Teorin förklarar också hur det kan vara lockande att enkelt förklara denna hämningsslöshet som ett blottande av den ”sanna, underliggande, äkta jag”. Suler menar snarare på att personligheten byggs upp av många olika lager, där ens våghalsiga online-personlighet kan vara ett sådant, och ens blyga verklighets-personlighet kan vara ett annat. Inget utav dessa ”jag” är mer äkta än det andra, man kan se det som två olika dimensioner av samma människa, där de två olika dimensionerna tas i uttryck beroende på vilken social kontext som personen befinner sig i.

”Rather than thinking of disinhibition as the revealing of an underlying “true self,” we can conceptualize it as a shift to a constellation within self-structure, involving clusters of affect and cognition that differ from the in-person constellation.” (Suler, 2004. s.321)

Inom teorin finns sex olika faktorer som Suler menar ligger till grund för dessa kognitiva skiftningar som sker hos de människor som blir påverkade av *The Online Disinhibition Effect*.

Avståndstagande anonymitet

Precis som begreppet anonymitet antyder, kan människor online i många fall själva välja ifall de vill vara anonyma, alternativt att man verkar under en pseudonym. Inom *The Online Disinhibition Effect* diskuterar man hur människor har möjlighet att separera sina handlingar online från deras verkliga liv och identitet, så att vissa kan känna sig mindre sårbara gällande att exponera sina känslor, medan andra kan agera ut med intensiva och hämningsslösa beteenden som de inte hade gjort i samma utsträckning i det verkliga livet.

Osynlighet

Trots att osynlighet i många aspekter går hand i hand med anonymitet, eftersom anonymitet handlar om att dölja sin identitet och därmed göra den ”osynlig”, finns väsentliga skillnader mellan de två olika faktorerna. Om man till exempel ser till textbaserad kommunikation som så finns det i många fall en vetskap om varandras identiteter och liv. Men - man kan fortfarande inte se varandra samtidigt som kommunikationen äger rum. Detta kan ge människor mod att säga och göra saker som de annars inte hade gjort. Inom traditionell psykoanalytisk teori, så sitter analytikern ofta bakom analysobjektet för att inte på något sätt påverka analysobjektet med något ansiktsuttryck eller kroppsspråk, vilket ger objektet en frihet i att diskutera vad hen vill utan att känna sig hämmad av analytikern. På samma sätt behöver folk online inte oroa sig för att motparten i diskussionen till exempel skakar på huvudet, gäspar eller ser uttråkad vilket kan ge folk mod att våga uttrycka det som de vill prata om, eftersom de får göra det ”ostört”.

Osynkroniserade tidsaspekter

Ytterligare en faktor som kan påverka tonen online, är hur kommunikationen är osynkroniserad då tidsuppfattningen av ett samtal inte återspeglar verkligheten. Interaktionen sker inte i realtid. Vissa kan ta minuter på sig att svara, medan andra kan ta dagar eller veckor på sig. Att inte behöva interagera med en persons omedelbara reaktion och respons kan släppa på människors spärrar.

Solipsistisk introjektion

Här talar Suler om hur människor kan komma att anskaffa sig en *online companion*. Folk kan känna en koppling, och ibland till och med att deras tankar smälter samman med andra personer online. Att läsa en annan persons meddelande kan komma att upplevas som en röst i ens egna huvud, som om personen i fråga faktiskt är psykologiskt närvarande som på så vis skapar en introjektion i ens egna psyke. Eftersom man inte nödvändigtvis vet hur den andra personens röst faktiskt låter, kan man också tilldela den personen en röst. Vidare kan man dessutom - både medvetet och omedvetet - tilldela personen ett utseende, beteenden, och personlighet. Detta gör att personen, *the online companion*, blir en karaktär i ens egna intrapsykiska värld. Karaktären kan komma att skapas utifrån hur *the online companion* uttrycker och betar sig via den textbaserade online-kommunikationen, men också utifrån vad man själv har för erfarenheter, behov och önskan om hur *the online companion* faktiskt är som person.

Avståndstagande fiktion/föreställning

Om man kombinerar möjligheten att fly från, eller i alla fall ta avstånd från det som händer online med att också skapa påhittade karaktärer, så får man ytterligare en faktor som förstärker hämningslösheten. Såväl medvetet som omedvetet, kan folk uppleva att de påhittade karaktärer som de själva ”skapat”, existerar i en annan värld. Som om att dessa online-personligheterna lever i ett låtsas-universum i en annan dimension, fritt från de skyldigheter och ansvar man måste förhålla sig till i den verkliga världen. Författaren och advokaten Emily Finch som specialiserar sig på stöld på nätet, menar på att vissa människor kan se på sitt liv online som ett slags spel med andra regler och normer som inte kan appliceras på det verkliga livet.

Minimering av status och auktoritet

Eftersom man online inte nödvändigtvis vet hur en persons status ser ut i den verkliga världen, kan den komma att spela betydligt mindre roll, och inte i lika stor utsträckning sätta prägel på kommunikationen. Auktoritet och makt är något som utstrålas i folks kläder, kroppsspråk, materiella tillgångar etcetera. Frånvaron av dessa faktorer förminskar därmed också inverkan från den eventuella auktoritet som personen i fråga besitter. I många fall så erbjuder internet en

jämställd möjlighet för alla att få sin röst hörd. Detta resulterar i att alla - oavsett status, välstånd, kön eller etnicitet - spelar på samma nivå.

Olika plattformar och förutsättningar för kommunikationen online, till exempel e-post, chatt, video i kombination med olika internet-miljöer, som till exempel socialt, yrkesmässigt, fantasi, kan komma att ge olika utfall för hur en person väljer att uttrycka sig själv. Alla dessa små faktorer tillåter oss att se ett annat perspektiv på individen och dess identitet. Vad som dock är viktigt att komma ihåg är att ingen av dem är mer sann än någon annan (Suler, 2004).

6.2 Genus

Kapitlet om genus börjar med en redogörelse kring innebörden av genusperspektiv följt av begreppet genus och Connells genusdimensioner. Vidare kompletteras avsnittet med perspektiv kring manligt och kvinnligt anseende.

6.2.1 Forskning med genusperspektiv

För studien har ett genusperspektiv antagits för att synliggöra normer och föreställningar samt se hur de ifrågasätts, utmanas och förändras. Det handlar även om att problematisera, reflektera och ifrågasätta olika förhållningssätt kring genus. Det kan bland annat handla om medvetna och omedvetna föreställningar om åsikter kring kön kopplade till nåthet. Strukturer som bevarar indelningarna kvinnor och män samt maktrelationer mellan dem kan också förklaras och analyseras med hjälp av genus (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2016a).

6.2.2 Vad är genus?

För att förstå denna studies koppling till genusvetenskap, redogörs här för vad genus innebär. Genus är ett begrepp som på svenska definierades 1988 av Yvonne Hirdman, där hon föreslog denna översättning av det engelska ordet gender. Hon beskrev genus som kunskapen kring manligt och kvinnligt och hur detta blir till. Genus står för de normer, uttryck och egenskaper som samhället tillskriver de biologiska könen (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2016b).

Raewyn Connell¹ diskuterar i sin bok *Om genus* (2009) olika perspektiv att se på kön och genus. Hon menar att ett vanligt sätt att se på genus är att det finns naturliga skillnader mellan män och kvinnor. Att det finns skillnader är inget som Connell och andra genusforskare ifrågasätter, dock betvivlar de betydelsen av dessa skillnader. Skillnader i biologin mellan könen ger enligt vissa forskare skillnader i bland annat fysik, personlighet och intellekt, där män är starkare, aggressivare och mer rationella än kvinnor. Connell är kritisk till att se på könsskillnaderna utifrån evolutionära mekanismer, då det enligt henne endast är spekulationer och inte bevisat i någon forskning i ämnet. Våra kroppar påverkas alltså av sociala processer såsom livsmedelstillgång, arbete, krig, sexualvanor och utbildning. Faktorerna är alla kopplade till genus, vilket betyder att det inte endast är naturliga konsekvenser som påverkar våra kroppars egenskaper. Det handlar om genusmönster (Connell, 2009).

---

¹ Raewyn Connell är samma person som Robert Connell. Hon är en transperson.

6.2.3 Genusdimensioner

Inom genusforskningen finns flera olika modeller för att beskriva strukturer av genusrelationer i samhället. Raewyn Connell (2009) beskriver dessa som fyra dimensioner: 1) *Maktrelationer: direkta, diskursiva, koloniserade*, 2) *Produktion, konsumtion och genusstrukturerad ackumulation*, 3) *Känslomässiga relationer* och 4) *Symbolism, kultur, diskurs*.

Den första dimensionen av genus, som handlar om *maktrelationer*, innebär till stor del det som inom feminismen beskrivs som patriarkatet där män har makt över kvinnor i olika delar av samhället. Det handlar om allt från makt inom familjen till samhällsnivå där staten utövar makt inom exempelvis rättssystemet. Connell menar att det är viktigt att studera genusstyrd makt och tar som exempel upp statistik gällande våld och övergrepp, där män ofta är i majoritet bland förövarna (Connell, 2009).

Den andra dimensionen som Connell presenterar är *produktion, konsumtion och genusstrukturerad ackumulation*. Den belyser arbetsfördelning utifrån kön, där stereotypiska ”kvinnogöra” och ”mansgöra” tas upp som exempel. Connell beskriver att flera forskare menar att arbetsfördelningen är starkt kopplad till kulturella och tidsmässiga aspekter. Trots förbättringar i fördelningen av arbete genom historien så är det fortfarande idag vissa grundläggande genusuppdelningar mellan arbete kopplat till hushållning och avlönat arbete (Connell, 2009).

Den tredje dimensionen är *känslomässiga relationer*. Denna dimension utgår bland annat från sexualitet, dock kan den inte förenklas till genus men organisering kopplat till sexualitet baseras ofta i genus. Exempelvis är det ett globalt hegemoniskt mönster att det görs skillnad mellan relationer som är heterosexuella eller homosexuella samt att det är så pass viktigt så att personer allt som oftast definieras utifrån detta som ”homosexuella” eller ”heterosexuella” (Connell, 2009).

Den fjärde dimensionen benämns är *symbolism, kultur, diskurs* och handlar om föreställningar om genus utifrån kulturella och sociala uppfattningar. Genus konstrueras utifrån normer som finns speglade i flera aspekter i samhället. Connell menar att när det pratas om ”en kvinna” eller ”en man” så ligger det flera uppfattningar, förutsättningar, anspelningar och undertoner som växt fram med vår kulturella historia. Symboliska genuskillnader är även synligt i språk och kultur. Det handlar bland annat om symbolik, exempelvis utseende såsom klädsel och smink, där smink kopplas till kvinnor. Symboliska uttryck är något som med tiden förändras sig (Connell, 2009).

6.2.4 Manligt och kvinnligt anseende

För att analysera respondenternas svar kring män och kvinnor och dess utsatthet används begreppen *genussystem* och *seendemönster*. Yvonne Hirdman (2001) tar i sin bok *Genus - om det stabila föränderliga former* upp begreppet *genussystem* som hon menar visar på en befintlig hierarki mellan kvinnor och män. Det handlar om manlig överordning och kvinnlig underordning. Egenskaper kategoriseras och hålls tydligt isär kopplat till manligt och kvinnligt. Det ”manliga” kopplas till att män beskrivs som förnuftiga och rationellt, logiskt tänkande individer medan det ”kvinnliga” handlar om att kvinnor är mer känsliga, irrationella och vårdande (Hirdman, 2001).

Anja Hirdman (2000) resonerar kring *seendemönster* och *den manliga blicken*. Hirdman har utvecklat begreppet den manliga blicken ur Laura Mulveys teori om the male gaze, där Mulvey menar att kvinnor inom populärkultur, exempelvis i filmer, visas utifrån ett maskulint synsätt och framställer kvinnor som passiva objekt för manligt begär (Mulvey, 1999). Hirdman utvecklade begreppet för att visa på hur kvinnor framställs i patriarkalt styrda kulturer och hur mannens

blick påverkar hur kvinnor ser på sitt eget utseende. Det handlar alltså om hur mannens begär av kvinnan ser ut och hur det påverkar kvinnors uppfattning av hur det egna könet ska porträtteras (Hirdman, 2008). Hirdman menar att vårt samhälle och vår mediekultur inte endast kännetecknas utifrån skönhetsideal, utan även kring vad som är manligt och kvinnligt. Kvinnor har enligt Hirdman skönhetsritualer för att uppnå sin kvinnlighet, och genom att ta hand om sitt utseende kan hon få "den manliga blicken", vilket innebär att bli sedd av män. Seendemönster är Hirdmans begrepp kring att mannen betraktar och kvinnan ser sig själv som betraktad (Hirdman, 2000).

6.3 Maskulinitetsforskning

Genusforskningen beskriven i föregående kapitel kan ses som ett paraplybegrepp som rymmer området kring kritisk maskulinitetsteori. Här redogörs för kritisk mansforskning, kritik mot densamma, maskulinitetens sociala organisationer och internaliserad sexism.

6.3.1 Kritisk mansforskning

Forskningsfältet mansforskning är relativt ungt, och forskningen kring maskulinitet har utvecklats betydligt under 2000-talet (Herz & Johansson, 2011). Marcus Herz och Thomas Johansson (2011) har skrivit boken "*Maskuliniteter - kritik, tendenser, trender*" som behandlar den kritiska mansforskningens centrala plats inom genusstudier, men också den kritik som riktas mot ämnet mansforskning. Boken är en uppdatering av boken "*Det första könet*" som är skriven i början på 2000-talet och har bidragit med en bild av den kritiska mansforskningen. Då fältet växt och utvecklats sedan dess har också boken utvecklats. Författarna utkom därför med en ny uppdatering år 2011 med namnet "*Maskuliniteter*". Boken ger en övergripande bild av flera områden såsom mäns hälsa, utbildning, kropp och sexualitet.

Herz och Johansson beskriver grunden till forskningen och menar att boken "*Masculinities*", skriven av Raewyn (Robert) Connell² år 1995, har haft en enorm betydelse för den kritiska mansforskningen. Maskulinitet används som ett teoretiskt begrepp för att kunna diskutera den sociala konstruktionen av män och olika typer av manligheter samt hur dessa praktiseras. Connell problematiserar och nyanserar olika typer av maskuliniteter i sin bok. Hennes beskrivning av hegemonisk maskulinitet, som visar på de maktordningar som maskuliniteter kan spegla, redogörs för i senare avsnitt.

6.3.2 Kritik mot forskningen

Kritiken mot mansforskning rör flera olika delar beroende på vilket perspektiv som kritiker väljer att se forskning ur. En del av kritiken rör forskningsfältets relation till genusforskningen, där forskare anser att mansforskning inte utgår från tidigare feministisk teoribildning (Herz & Johansson, 2011). Herz och Johansson menar att detta forskningsfält tenderar att skapa sig ett eget akademiskt universum där ett fåtal forskare återkommer gång på gång. Ytterligare kritik behandlar det faktum att nästan enbart män forskar inom området mansforskning. Forskningsområdet som sådant kritiseras vidare för att endast röra sig inom ramarna för ett heterosexuellt paradig. Fältets företrädare kritiserar dock själva kritiken. De som säger emot

---

² Robert Connell och Raewyn Connell är samma person. Hon är en transkvinna.

menar att forskare så som Connell, Hear, Kimmel, Seidler och Messerschmidt visst har en nära relation till feminismen och dessutom hämtar inspiration från forskningsområden såsom makt, queer och heteronormativitet. Dessa företrädare hävdar dessutom att det inte alls är enbart män inom detta fält, utan att det finns en faktisk mångfald bland fältets forskare (Herz & Johansson, 2011).

6.3.3 Maskulinitetens sociala organisationer

Connell (2008) menar att relationerna mellan maskuliniteter handlar om genusrelationerna mellan män. Samspelet mellan etnicitet, klass och kön kan ses utifrån *multipla maskuliniteter*. Detta är ett sätt att vidga vyerna kring maskulinitet, men även här finns en risk att man förenklar maskulinitet och reducerar grupper till exempelvis *en svart maskulinitet* eller en *arbetarklassmaskulinitet*. Detta gör att maskuliniteter måste ses i sin aktuella kontext om teorin används för analys. Här nedan redovisas begreppet *hegemoni*, och inom detta område existerar begreppen *underordnande*, *delaktighet* och *marginalisering* för att förstå de relationer och praktiker som skapar maskulinitetens huvudmönster (Connell 2008).

Hegemonisk maskulinitet

Begreppet hegemoni förklarar den kulturella dynamik som gör att en grupp kan bevara en överordnad position i samhället (Connell, 2008). Hegemonisk maskulinitet innebär den legitimitet som patriarkatet medför, där män står över kvinnor. Förutom de patriarkala strukturerna som innebär att män står över kvinnor, finns också en så kallad maskulin hegemoni som förklarar maktstrukturer mellan män emellan. Rörande det sistnämnda området, menar Connell att vid olika tidpunkter och i olika kulturella sammanhang, kan en typ av maskulinitet stå över en annan. Den hegemoniska maskuliniteten är föränderlig och ser inte likadan ut i alla sammanhang (Connell, 2008). Connell menar att den hegemoniska maskuliniteten i vår tids västerländska samhälle, är ordnad genom heterosexuella mäns dominans och homosexuella mäns *underordning*. I mäns genushierarki placeras homosexuella män längst ner. Det som anses "böjigt" hamnar utanför den hegemoniska maskuliniteten, exempel på detta kan vara gullig heminredning. Gemensamt är det som utestängs från den hegemoniska maskuliniteten feminint och hamnar utifrån den symboliken längst ner i hierarki. Andra ord som används nedsättande om män är uttryck för en låg position inom hierarkin. Det kan vara ord såsom *mes*, *fegis*, *mammasosse*, och *ynkrygg*. Connell menar här att det feminina hos mannen i form av dessa skällsord, placerar honom längre ner i rank. De normer som definierar maskulinitet, är dock svåra för de flesta män oavsett läggning, att leva upp till. Oavsett hur maskulina enskilda män är, drar män som grupp nytta av att tillhöra könet "man" då den patriarkala maktordningen, ställer mannen över kvinnan. Även män som inte står i frontlinjen, som exempelvis atleter, kan genom att bara vara åskådare, bevara sin *delaktighet* och roll inom patriarkatet.

Det finns kopplingar mellan olika maskuliniteter, såsom klass och etnicitet. Begreppet *marginalisering* fokuserar på relationer och maktförhållande mellan maskuliniteter i dominanta och underordnade klasser eller etniska grupper. Det handlar alltså om samspelet mellan genus och andra strukturer än kön. Connell menar att marginalisering kan ses utifrån auktoriseringen av den dominanta gruppens hegemoniska maskulinitet. Detta kan illustreras med exempel från människor av olika etnicitet. I ett samhälle där vita män är högst rankade bland maskuliniteter, kan en svart idrottsstjärna vara symbol för tuffhet. Samtidigt kan den svarta mannen också målas upp som våldtäktsman som symbol i vita samhällen. Den hegemoniska maskuliniteten bland vita bär upp ett institutionellt förtryck, (som även påverkar hur maskulinitetsbildningen har blivit i svarta samhällen). Den dominerande hegemoniska maskuliniteten består enligt Connell av vita

män, vilket innebär att begreppet *auktorisering* kan kopplas med denna grupp. Det innebär i sin tur att även om en svart idrottsman höjs till skyarna, så blir berömmelsen kring dessa stjärnor, endast kopplade till just dessa personer. Detta då deras berömmelse och rikedom inte leder till en allmän nedsipprande effekt, vilket innebär att svarta män per automatik *inte* får social auktoritet. Svarta personer generellt sett, ses alltså inte som sociala auktoriteter bara för att några stjärnor går att hitta inom gruppen. Just dessa maktförhållande i exemplet ovan kring svarta idrottsmän, är just ett exempel på hur hegemonisk maskulinitet och marginaliserad maskulinitet kan ta sig uttryck - men, dessa typer av relationer är inte konstanta och måste analyseras utifrån rådande kontext när teorin används (Connell, 2008).

8.3.4 Internaliserad sexism

Inom ramen för fältet som rör män, ingår att förklara hur kvinnor påverkas av mäns normer och beteenden. Ett exempel på det lyfter Herz och Johansson (2011) fram genom innehållet av etnografiska studier gjorda kring tjejs sociala och kulturella verklighet. Dessa studier visar att killar får lära sig att behärska den offentliga arenan medan tjejer lär sig risker med att biträda denne. Förutom medvetenhet kring dessa risker, lär sig tjejer att kontrollera sin klädsel, eftersom ansvaret ligger hos tjejer gällande att inte väcka åtrå hos män. Tjejer får lära sig att inte vara ute på stan för sent på helgnätter och vara vaksamma i kontakten med män. Genom att under tjejs uppväxt återkommande lyfta det sexuella hotet på de offentliga ytorna finns en risk att tjejer via denna inlärningsprocess begränsar sig själva och förlorar sin frihet, menar Herz och Johansson. Detta kan leda till internaliserad sexism, vilket innebär att tjejer som grupp accepterar vissa förtryckande definitioner av sitt eget kön (Herz & Johansson, 2011).

7. Metod och material

Med våra val av metod och tillvägagångssätt har vi försökt hålla oss så objektiva som möjligt. Vi har utfört sex stycken kvalitativa enskilda intervjuer i kombination med en fokusgrupp om fyra personer. Vi har genom vårt metodval fått en inblick i hur de unga männen tänker kring näthat och därmed fått en bättre förståelse för fenomenet som sådant. I detta metodkapitel kommer de faktorer och aspekter som kan ha påverkat vårt resultat att redogöras.

7.1 Kvalitet framför kvantitet

Då denna studie syftar till att ta reda på hur unga män förhåller sig till näthat på sociala medier, har vi valt en metod som lämpar sig när man som forskare vill få en djupare förståelse kring människors erfarenheter, uppfattningar och tankar gällande ett fenomen (Kvale & Brinkmann, 2014). En stor del av den tidigare forskning som vi tagit del av är av kvantitativ natur, där exempelvis ungdomar får svara på frågor kring näthat på sociala medier via en enkät. Kvantitativa studier med slutna svarsalternativ får inte heller fram nyanser i berättelser och på förhand fastställda definitioner av exempelvis begreppet mobbning styr resultaten (Björk, 2017). Ett exempel på vad en kvantitativ metod skulle kunna besvara är hur många unga män i Sverige som har upplevt näthat eller liknande. Det är inte inom det området vi vill undersöka, och därför föll den kvantitativa metoden bort som förslag på tillvägagångssätt. Vi vill snarare kartlägga de tankar och förhållningssätt till det näthat som finns hos vår urvalsgrupp.

Eftersom vi söker efter mönster i vårt empiriska material, som i sin tur förhoppningsvis ska kunna säga något om beteenden och attityder inom vår urvalsgrupp, bör det tas i beaktning att en kvalitativ metod inte går att statistiskt generalisera på ett större plan (Larsson, 2010). Däremot kan vi göra en teoretisk generalisering, då vi kan identifiera gemensamma drag hos respondenterna och med det uttala oss mer allmänt om resultatens allmängiltighet. Vi kan genom mönster som framkommer diskutera kring att dessa resultat eventuellt skulle kunna stämma i andra sammanhang, trots att antalet respondenter inte var så omfattande med tanke på studiens begränsning i tid (Larsson, 2010).

Kvalitativa intervjuer

Vi har genomfört sex stycken respondentintervjuer. Intervjuerna har utgått från att låta respondenterna på ett djupare plan fritt beskriva sina erfarenheter, insikter, åsikter, tankar och uppfattningar kring näthat. Detta för att låta intervjupersonens egna tankar stå i fokus och därmed försöka hålla oss själva som intervjuare neutrala. Genom en personlig intervju kan man med hjälp av respondentens kroppsspråk ställa eventuella följdfrågor och dessutom kunna säkerställa att man uppfattat deras svar på rätt sätt. Sker intervjun över telefon eller liknande, så kan forskare gå miste om en stor del av kommunikationen mellan intervjuare och respondent (Kvale & Brinkmann, 2014).

Något som kan tas i beaktning är dock hur även dessa förhållanden kan påverka intervjusituationen och därmed eventuellt respondentens svar. Faktorer som att exempelvis omgivning kan störa respondenten, kan inte förbises. Vidare bör man även ta kroppsspråk och liknande i beaktning. Precis som kroppsspråket kan hjälpa oss som intervjuare så kan också vårt egna kroppsspråk, ansiktsuttryck etcetera, påverka personen att till exempel svara det han tror att vi ”vill” att han ska svara men även för att uppmuntra till att fortsätta sitt svar (Larsson, 2010).

De situationer när samtalsintervjuer fungerar som allra bäst är när forskare inte besitter stora förkunskaper om fenomenet, eller när resultaten ska säga något om andra människors livsvärldar,

alltså den mening som människorna ger till olika fenomen (Esaiasson et. al, 2012), som i detta fallet är fenomenet näthat.

Fokusgrupp

Intervjuerna har kombinerats med en fokusgrupp. Under detta intervjutillfälle diskuterade de fyra unga männen kring fenomenet näthat, och vi lät dem interagera med varandra för att intervjuaren skulle kunna ta reda på hur de tillsammans tänker kring fenomenet. Metoden anses vara särskilt lämplig när man ska ta reda på människors uppfattning om både sitt eget och andras handlande (Larsson, 2010). Vi var bekymrade kring huruvida dessa unga män inom en grupp vågar uttala sina ärliga tankar kring näthat. Vår initiala tanke kring risker med fokusgrupp med unga män i 18-årsåldern, var att normer och liknande kan leda till att intervjupersonerna blir rädda att uttrycka tankar och idéer som inte går i linje med vad de andra tycker, vilket i sin tur kan leda till att vi inte får alla personers genuina uppfattningar. Dock fungerar fokusgrupper ofta särskilt bra när det är känsliga ämnen som behandlas (Wibeck, 2000). Deltagarna kan känna stöd av varandra och ha lättare att öppna upp sig än när de intervjuas avskilt. Fokusgrupper rekommenderas att genomföras i kombination med andra forskningsmetoder, ett tillvägagångssätt vi har valt eftersom vi kombinerar fokusgruppen med sex fristående personliga intervjuer (Esaiasson et. al, 2012).

7.2 Urval

I denna delen presenterar vi vårt urval av intervjupersoner och hur vi arbetade i jakten på respondenter. Här visas också de avgränsningar vi gjort gällande ålder och kön hos respondenter. Slutligen presenteras respondenter.

Avgränsning

Vår avgränsning kom att landa i män som är inom åldern 16-25. Varför denna avgränsning är intressant, är för att finns det ett tydligt samband mellan ålder och aktivitet på sociala medier där man kan se en mer frekvent användning bland unga, jämfört med de som är över 25 år gamla (Internetstiftelsen, 2018). Dessutom kan man se ett tydligt samband mellan frekvensen i användning av sociala medier och frekvens i upplevelse av näthat (O’Dea & Campbell, 2012; Ritter, 2014). Gruppen 16-25 åringar tillhör Generation Z (se 5.1). Vi anser därför att denna avgränsning känns rimlig.

Ytterligare en anledning till att vi valde 16-25 år som urvalsgrupp, är för att detta är den vanligaste kategoriseringen av det som är ”ungdomar” enligt många större kvantitativa undersökningar. Tidigare i denna uppsats kan man läsa om exempel från både MUCF (genom Svensson & Dahlstrands studie) och Internetstiftelsen som gjort just denna typ av kategorisering.

Unga internetanvändare uppfattar näthat som mer negativt än äldre, och användningen av sociala medier påverkar huruvida de uppmärksammar de negativa aspekterna av näthat (Celik, 2018). Detta motiverar också att vi avgränsat vår studie till unga män. Inte specifikt för att de uppfattar näthat negativt, men att de har åsikter och uppfattningar kring näthat eftersom de vistas på sociala medier. Vidare så finns det studier som visar på att närmare hälften av alla unga i åldern 16-26 har uppgett att de själva någon gång blivit kränkta på grund av vad någon skrivit om dem på nätet. Inom samma åldersgrupp tror sig 15 procent ha skrivit något som kan ha kränkt någon annan på nätet (Svensson & Dahlstrand, 2014).

Jakten på respondenter

Det som tog upp störst del av vår tid gällande jakten på respondenter är sammanfogningen av en

fokusgrupp. Planen var att, när fokusgruppen var samlad, satsa på ett slags snöbollsurval där respondenterna förhoppningsvis hade tips på vem vi kunde intervjua därnäst. Fokusgruppen hittades genom en kontakt som arbetar som lärare vid Hvitfeldtska gymnasiet. Efter mail-kontakt som pågick i cirka en vecka så sattes en grupp om fyra unga män ihop, där samtliga fyra gick på gymnasieskolan. Efter beskedet att fokusgruppen var bokad, spenderades kommande dagar att söka andra intervjupersoner till de personliga intervjuer som vi skulle hålla efter fokusgruppen, för att försäkra oss om att hitta intervjupersoner om snöbollseffekten inte skulle ge det utfall vi hoppats på. De resterande personerna lyckades vi få fram genom våra sociala medier, då vi gick ut och offentligt sa att vi sökte intervjupersoner som är män och mellan 16-25 år, till en personlig intervju gällande näthat. Detta ledde till att vi hade lyckats boka in sex stycken personliga intervjuer redan innan fokusgruppsstillfället, vilket betydde att vi inte behövde förlita oss på snöbollsurval. Vi hade alltså förhoppningen om att sex intervjuer plus en fokusgrupp skulle ge tillräcklig mättnad, vilket vi efter intervjuerna också kände.

Intervjupersonerna

Vi har i den mån vi ansett vara möjligt förhållit oss till de vetenskapliga ramverk som finns för att ta fram ett oberoende resultat. När man genomför intervjuer av denna kvalitativa karaktär kan det finnas ett vetenskapligt syfte att inte ha någon tidigare relation till respondenten (Esaiasson et al., 2012). Trots att majoriteten av de personer vi intervjuat har varit främlingar för oss, så har det ändå funnits sådana som är bekant. Därför har vi valt att byta dessa personer med varandra vid intervjuerna. Med denna metod kan vi styrka vårt vetenskapliga tillvägagångssätt då bekantskap kan påverka respondentens svar. Bekantskapen kan göra att saker utelämnas som känns självklara i sammanhanget, och kompisar emellan kan det kännas för intimt att uttrycka saker som möjligtvis inte "stannar" i intervjun (Esaiasson et al., 2012). Samtliga män är mellan 16-25, vilket i teorin skulle kunna innebära att samtliga tio personer vi intervjuade skulle kunna vara av olika åldrar då spannet är tio år. Så är dock inte fallet. Mer än hälften av respondenterna är 18 år gamla, och vi saknar åldrarna 16, 17, 22, 24 och 25.

Anledningarna till detta är relativt lätta att identifiera. Vår fokusgrupp om fyra personer gick alla i tredje året på gymnasiet och var därmed 18 år gamla, eftersom vår kontakt på Hvitfeldtska gymnasiet var lärare för den årskullen. Av rent praktiskt skäl försökte vi undvika de som är 16-17 år gamla, då det hade krävt målsmans tillstånd vilket i en tidspressad situation är ett hinder som kan undvikas. Vi försökte även styra bort från de äldre åldrarna inom urvalsgruppen. Detta eftersom vi själva är i den åldern och fann det betydligt mer intressant att höra vad människor i 18-årsåldern hade att säga om näthat. Just för att kunna distansera våra egna upplevelser och uppfattningar. Vi skulle alltså i teorin, och med facit i hand kunnat ha definierat vår urvalsgrupp som män mellan åldrarna 18-23. Som tidigare nämnt i detta metodkapitel, valdes 16-25 år som urvalsgrupp, eftersom att detta är en vanlig kategoriseringen av det som är "ungdomar" enligt många större kvantitativa undersökningar (Gradinger, Strohmeier & Spiel, 2017; Celik, 2018; O'Moore, 2012).

Nedan presenteras respondenterna med namn, ålder, nuvarande sysselsättning och medievanor. Eftersom näthat kan vara ett känsligt ämne och diskussioner kring pågående konflikter kan tas upp, lovade vi total konfidentialitet. Samtliga namn i vårt respondentgalleri är därför utbytta mot pseudonymer.

Respondentgalleri:

Namn	Ålder	Sysselsättning	Typ av intervju	Medievanor
Albin	18	Gymnasiestuderande	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen
Andreas	19	Industriarbetare	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen
Carl	18	Gymnasiestuderande	Fokusgrupp	Använder sociala medier dagligen
Filip	18	Gymnasiestuderande	Fokusgrupp	Använder sociala medier dagligen
Herman	18	Gymnasiestuderande	Fokusgrupp	Använder sociala medier dagligen
Jakob	18	Gymnasiestuderande	Fokusgrupp	Använder sociala medier dagligen
Max	21	Hantverkare	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen
Olle	20	Universitetsstuderande	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen
Tobias	18	Gymnasiestuderande	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen
Wilmer	23	Bartender	Enskild intervju	Använder sociala medier dagligen

Respondenterna liknar varandra då alla har vit hudfärg och en till synes svensk etnicitet. Vidare är alla hemmahörande i Göteborg med omnejd. Att personerna är lika varandra kan ha påverkan på resultatet då det eventuellt hade bidragit med andra reflektioner om de exempelvis hade olika bakgrund. Detta kan leda till en svaghet med vårt resultat då andra eventuella aspekter kan gås miste om.

7.3 Genomförandet

Nedan följer en tydlig redovisning av hur vårt tillvägagångssätt såg ut. En beskrivning av våra val innan och under intervjuprocessen och anledningen till dessa, samt hur vi har arbetat med vårt empiriska material och vår analys.

Pilotstudie

För att kunna definiera begreppet näthat enligt vad vår urvalsgrupp kan relatera till och inte styras av våra egna föreställningar om näthat, gjorde vi en pilotstudie i form av samtalsintervju med en 18-årig man innan intervjuerna och fokusgruppen. Intervjun bestod av öppna frågor kring näthat för att kunna ge oss en bredare förståelse för fenomenet, och för att därefter kunna utforma en studie och intervjuguide som de ungdomar vi vill intervjua kan relatera till. Med hjälp av denna pilotstudie kunde vi formulera våra frågeställningar och finslipa på vår intervjuguide, för att få ut så mycket som möjligt av de intervjutillfällen som senare var planerade i studien, och för att säkerställa att vi undersöker det vi ämnar till att undersöka.

Val vi gjorde

Samtliga intervjuer spelades in med två diktafoner, utsatta på olika ställen för att säkerställa att inga bortfall skulle ske i form av icke hörbara uttalanden, eller tekniska problem med utrustningen. Dessa personliga intervjuer hölls alltså av *en* intervjuare, för att det skulle kännas som ett naturligt samtal mellan intervjuare och respondent.

I fokusgruppen hade vi även där en samtalsledare, vilken fungerade som moderator under samtalet. Även en observatör iakttog och förde anteckningar. Samtalsledaren i en fokusgrupp är med fördel så lik respondenterna som möjligt, för att kunna passa in i gruppen (Esaiasson et al. 2012). Med detta i åtanke utsågs Fabian till samtalsledare då han är den enda i gruppen av manligt kön. Detta hoppades vi skulle leda till att respondenterna kände sig bekväma med att öppna upp sig och våga dela med sig av sina tankar och erfarenheter.

Målet var att utföra intervjuerna i miljöer som känns bekväm för respondenterna, och de platser där intervjuerna fördes varierade beroende på vilken intervjuperson det gällde. Vid vissa tillfällen fördes intervjuerna på skolan där respondenterna studerar, medan vissa intervjuer tog plats och hemma hos respondenten. Eftersom vi upplevde att de utförde en tjänst för såväl forskningen som oss, var vi väldigt flexibla i var intervjun skulle ske, och lät därför respondenterna helt välja var vi skulle ses.

Intervjuguiden

Som underlag till intervjuerna arbetades en intervjuguide fram. Intervjuguiden tog avstamp i vårt syfte och våra frågeställningar, för att bibehålla relevansen genom hela intervju-momentet. Med hjälp av tidigare forskning kring ämnet, olika organisationers definitioner och dessutom våra egna erfarenheter formulerade vi ett trettiotal frågor att ställa till respondenterna. Vi valde att i största möjliga mån använda oss av ett lättbegripligt vardagsspråk i formuleringarna av frågorna, för att inte behöva förklara begrepp etcetera (Esaiasson et al., 2012). Efter vår pilotstudie omformulerades vissa frågor, och vi ändrade även delvis om i ordningen och strukturen. Vid intervjutillfällena var det viktigt för oss att låta respondenterna tala fritt och därför lämnades även mycket utrymme för just detta i vår intervjuguide. Eftersom alla respondenter gav oss olika svar genererade det också olika följdfrågor vilket gör varje intervju unik.

Vi använde oss av vår intervjuguide för att säkerställa att vi inte drogs ut mot sidospår under intervjuerna, och dessutom som ett minnesformulär så att inga aspekter missades. Det kan i vissa fall blivit så att somliga frågor förbisågs, eftersom respondenten självantog upp ämnet och ger ett mättande svar kring det i en tidigare fråga. Det är även viktigt för att intervjuer ska ha ett bra flyt (Esaiasson et al., 2012). Intervjuguiden återgavs som en bilaga i slutet av uppsatsen.

Intervjuarens roll

Eftersom vi nästintill systematiskt sökt personer av yngre karaktär inom urvalsgruppen för att ge oss perspektiv på fenomenet som vi själva inte besitter, kan man med viss argumentation också säga att vi inte besitter en personlig erfarenhet av näthatet så som respondenterna beskriver det. Eftersom vi siktade på att ta en passiv roll i samtalen, så höll vi oss så objektiva som möjligt. Att genom kroppsspråk och tonfall uppfattas som genuint intresserad av respondenternas berättelser var av största vikt, för att visa dem att man faktiskt lyssnar och är förstående kring deras perspektiv på ämnet.

Med detta sagt så bör även eventuella nackdelar med detta tas upp. Man måste ta i beaktning när man gör en studie av denna typ att man som intervjuare omedvetet kan styra diskussionen mer än man bör. Det kan också finnas tendenser av förändrat beteendemönster hos intervjupersonen. Det kan innebära att intervjupersonen säger det som hen tror att intervjuaren vill höra, hen kan vilja göra ett gott intryck och kan även skapa sig åsikter och uppfattningar i stunden (Grusell, 2018). Det var alltså av yttersta vikt för intervjuaren att hålla sig objektiv och passiv, och därmed låta intervjupersonen prata ostört.

Vid intervjutillfället

De intervjuerna vi höll var av semistrukturerad karaktär, vilket innebär att vi lämnade utrymme

för att kunna ändra ordning på frågorna där det ansågs lämpligt med tanke på tidigare svar från respondenten eller liknande (Björklund & Paulsson, 2012). Varje intervju, såväl fokusgruppen som de personliga intervjuerna, inleddes med en kort beskrivning av den studie vi ville genomföra. Syftet framkom, och vi poängterade att inga svar ansågs vara rätt eller fel, utan vi var bara ute efter intervjupersonernas tankar och erfarenheter. Total konfidentialitet utlovades, med förhoppningen att intervjupersonen i största möjliga mån var benägen att dela med sig av sina upplevelser, även om det skulle kunna anses vara av genant karaktär. Vi var också väldigt måna om att förmedla att frågorna inte syftar till att ”sätta dit” någon som möjligtvis utsatt andra för nåthet.

Efter intervjutillfället

När samtliga intervjuer var utförda så var nästa steg transkribering. Realistiska transkriberingar kändes mest rimligt då det i stor utsträckning fördes talspråk under intervjutillfällena, för att som sagt skapa en realistisk och bekväm samtalssituation för våra intervjupersoner. Med realistiska transkriberingar menas alltså att det talspråk som uppenbarar sig under intervjun omvandlas till skriftspråk, för att göra det mer förståeligt för läsaren, men även för att förbise irrelevanta delar såsom “hmm” eller “kallprat”.

Efter transkribering läste samtliga uppsatsförfattare samtliga texter, och gav dessutom kommentarer och feedback på dessa. Efter detta började vi kartlägga de mönster vi såg och de ämnen som togs upp mest frekvent av respondenterna och sammanfogade detta i ett protokoll. Dessa ämnen och mönster kopplades och kategoriserades efter vårt syfte och våra frågeställningar. Vidare så började vi skriva ner resultat kring varje ämne för att få en överblick av våra intervjupersoners åsikter och upplevelser, och dessa låg senare till grund för vårt analysarbete.

Analys

När all data var insamlad och kartlagd, började arbetet med analysering av empirin. Vi hade fram tills nu arbetat utifrån tre teorier, där en berör beteenden i det digitala medielandskapet, och de andra berör mansforskning och genusteori. I ytterligare inläsning av dessa teorier sökte vi svar på varför respondenterna svarade som det visat de gjorde, och även förklaringar till eventuella mönster och tendenser.

Trots att vi redan innan intervjuerna valt teorier att arbeta utifrån, så gav respondenterna oss svar vi inte räknat med, vilket gjorde att vi fick styra om inom de olika teorierna. Detta är rimligt, då de två sistnämnda teorierna, maskulinitetsforskning och genusteori, kan anses som stora paraplybegrepp med väldigt många inriktningar inom respektive fält. Efter att våra resultat kartlagts var det alltså dags att leta nya inriktningar inom dessa teorier, och på så sätt kunna förklara våra resultat med hjälp av teorin.

Anledningen till detta är att vi på förhand inte visste vad respondenterna skulle komma med för insikter som vi själva inte besitter. Går man in med redan lästa teorier riskerar man därför ett tunnelseende i de svar man söker. Vi anser att denna typ av ansats därför ger en mer rättvis bild av det som respondenterna faktiskt tycker säger, snarare än att det blir en kartläggning av det vi som forskare söker. Risken med denna typ av ansats är att det kan bli mer tidskrävande, och det kan också försvåra planeringsfasen eftersom man inte på förhand kan veta exakt vilka olika delar av teorin som går att tillämpa.

7.4 Egen inblandning

Vilka vi som tagit fram denna studie är, kan komma att påverka studiens förutsättningar och vinklar. Därför redogör vi här för vilka vi är och våra erfarenheter av näthat. Vi som intervjuat och analyserat materialet i denna uppsats är en man och två kvinnor. Mannen är 25 år och kvinnorna 25 respektive 29 år, vilket också gör att två av oss går under benämningen Generation Z och en tillhör Generation Y. Ingen utav oss upplever att vi blivit direkt utsatta för näthat men vi alla har iakttagit eller haft folk i vår närhet som blivit utsatta för näthat.

7.5 Metodisk reflektion

De val vi gjort i samband med vår undersökning har vi redogjort för tydligt i detta metodkapitel, och vi anser att de har varit nödvändiga för att få fram ett så vetenskapligt försvarbart resultat som möjligt. De har varit i riktning med att kunna bidra med någonting nytt inom forskningsfältet och samtidigt bibehålla relevansen till vårt valda ämne. Med hjälp av dessa val under intervjuprocessen, kan vi argumentera för att en undersökningsbar empiri togs fram och att våra frågeställningar blev besvarade. Med detta beskrivande metodkapitel där vårt tillvägagångssätt redogörs, möjliggörs en eventuell replikering av studien. Slutligen anser vi att vi försökt hålla oss objektiva genom hela genomförandet och därmed försökt ge en så rättvis bild av den forskning som genomförts som möjligt.

8. Resultat & Analys

I detta kapitel varvas resultat och analys, uppdelat kopplat till våra fyra frågeställningar. De ämnen som lyfts förklaras med hjälp av tidigare valda teorier; The Online Disinhibition Effect, genus- och maskulinitetsteori, samt tidigare forskning. Teorierna lyfts in där de bäst kan förklara det resultat som framkommit, för att på ett förtjänstfullt sätt kunna använda teorierna och dess innehåll. Syftet med upplägget är att vi utgår från vårt resultat och vad de unga männen reflekterat kring, för att sedan analysera med teori och tidigare forskning.

8.1 Näthat - som vanligt fast på nätet

I denna första del kartläggs vad näthat är enligt respondenterna och vilka ämnen de anser skapar hat.

8.1.1 Definition av näthat

För att få inblick i vad respondenterna menar när de talar om näthat, börjar vi med att diskutera just detta. Det var viktigt för oss att inte berätta för respondenterna vad vi menar med näthat utan att låta dem själva definiera det. Det finns inte heller en global gemensam definition av näthat, ens i tidigare forskning. *Näthat* kan likväl kallas *nätmobbing*, precis som *online hate* kan kallas för *cyberbullying* i en annan kontext, även om man diskuterar samma sak. Vi kan dock tydligt se att respondenternas bild av näthat avspeglar den begreppsdefinition vi har valt att använda oss av när vi utformat denna studie. De diskuterar kring begrepp som trakasserier, kränkningar, nedtryckningar, skällsord, personangrepp och utfrysning. Begreppet nätmobbing faller väldigt nära det vi känner till om ”vanlig” mobbing, där respondenterna menar att nätmobbing är precis som den mobbing som sker i det verkliga livet, fast på internet.

“- *Utnyttjar sociala medier för att hänga ut en person eller frysa ut någon på något sätt.*
- *Eller bara tycker illa om folk.*
- *Eller trakasserar folk, via internet.*” - Filip, Herman och Carl, 18 (fokusgrupp)

Likt vår begreppsdefinition menar respondenterna i citatet ovan att det handlar om utfrysning och trakasserier. Respondenten Andreas exemplifierar hur näthat kan tas i uttryck utifrån hur han upplever det.

“*Det kan vara allt från att man skriver en taskig kommentar till någon på en bild eller så, eller om man typ fryser ut någon. Det kan vara i en gruppchatt och någon frågar typ, ”vad händer ikväll”, och ingen svarar.*” - Andreas, 19

Björk (2017) menar att ungdomar inte använder sig av begreppet mobbing när de definierar hat på sociala medier. De använder sig av andra begrepp såsom drama, kränkningar etcetera. Väldigt likt den tidigare forskningen så kan man i ovanstående citat se exempel på att respondenterna inte använder sig av ordet mobbing när vi ber dem att definiera näthat, utan det kommer först upp när vi frågar om näthat inom skolklasser, kompiskretsar och liknande.

Som exempel på näthat fick vi höra om appar som specifikt tagits fram för att kunna sprida rykten anonymt, elaka kommentarer på folks sociala plattformar, manipulerade bilder, och

dessutom olika gruppchattar och klassgrupper där man systematiskt fryser ute en person genom att inte svara på hens meddelanden.

”Ja det är verkligen ett problem. Jag hade ju en i min klass till exempel som blev nätmobbad i gymnasiet. Det var mest på Facebook och Instagram, och det slutade med att han bytte klass. I vårt fall vågade ingen säga något till honom, men bakom skärmen så vågar folk skriva grejer. Och folk började göra sånna här ”memes”, om du vet vad det är. Typ göra sånna grejer mot honom. La in honom i olika bilder liksom.” - Andreas, 19

Inte helt oväntat så finner man starka kopplingar till den teori som berör olika beteendemönster online och jämför dem med de beteendemönster man kan se i det verkliga livet, nämligen *The Online Disinhibition Effect*. I exemplet taget från citaten ovan, så är personerna klasskompisar och därmed inte anonyma på nätet. Dock så kan osynlighets-aspekten, alltså att man inte behöver se personen i ögonen medan man skriver det man väljer att skriva, spela roll (Suler, 2004).

Som tidigare nämnt så är just anonymiteten en av de faktorerna som tas upp gällande förändrade beteendemönster i *The Online Disinhibition Effect*. Disinhibition är direkt översättning av hämningslöshet och precis som teorin beskriver så skapar olika faktorer (däribland anonymitet) ett mer hämningslöst beteendemönster online än vad man vanligtvis hade sett i det verkliga livet. Man kan välja att vara helt anonym eller som vissa personer väljer att göra, att man opererar under en pseudonym (Suler, 2004).

”Jag minns ju det när jag gick i nian och det kom en app som hette Secrets. Den var gjord för att man skulle skriva statusar om andra folk typ [rykten]. Och det var jättemånga skolor där eleverna använder sig av den det var jättestort om det just då.” - Jakob, 18 (fokusgrupp)

Citatet ovan är från vår fokusgrupp, där en app lyftes som tidigare använts flitigt på respondenternas skola, innan den togs ner. Appen hette Secrets, där hela idén var att krypterade meddelanden och total anonymitet skulle ge människor ett mod och hämningslöshet att våga skriva vad som helst om andra människor. Något som enligt våra respondenter verkade fungera. Detta går i linje med det *The Online Disinhibition Effect* beskriver när teorin berör just ämnet anonymitet.

8.1.2 Ämnen som skapar hat

För att ytterligare undersöka vad näthat är enligt respondenterna har de även fått ge exempel på vilka ämnen hat uppstår kring. Tidigare forskning från Nordiskt samarbete menar att näthat ofta handlar om flyktingpolitik/integration, jämställdhet, feminism samt religion (Bladini 2017). Det som respondenterna uttryckte överensstämmer till viss del med detta. Exempelvis var det tydligt att politik som ämne skapar hat, där några av ämnena från Nordiskt samarbete skulle kunna ingå inom ramen för ämnet politik. Utöver de tidigare nämnda ämnen som Nordiskt samarbete tog upp så identifieras det bland respondenterna att homosexualitet är ett vanligt ämne, men även rasism.

Politik

Respondenterna menar att politik är ett väldigt vanligt ämne kring vilket näthat uppstår. Det kan inom området för politik handla om åsikter kring vilket politiskt parti man stödjer eller vad man har för åsikter i sakfrågor.

“Det finns jättemånga ämnen skulle jag säga men några speciella ämnen är antagligen i min ålder så är det åsikter, politiskt, [...] Det var väldigt mycket också vid valet, så var det någon som hade lagt upp något om sd på sin officiella och sa “rösta på SD” och så hade alla blivit helt tokiga.” - Tobias, 18

Att politik är ett vanligt förekommande ämne är inte så förvånande med tanke på tidsperioden för studiens genomförande, hösten 2018. I september hölls riksdagsval i Sverige, och hela hösten präglades av politiska diskussioner i samband med att regeringsbildandet inte var färdigt vid jul och nyår. I skrivande stund (januari) har det inte heller blivit någon ny regering. Respondenter är i åldrarna 18-23 år, och för majoriteten av dem var det första gången de hade rösträtt vid ett riksdagsval. Detta kan också vara en förklaring till att politik är ett hett diskussionsämne som kan generera hat enligt respondenterna.

Homosexualitet

Ytterligare ett ämne som lyfts av respondenterna är hat kring manlig homosexualitet. Flera av personerna som intervjuas beskriver gay-hat mot män som det tydligaste hatet som syns på nätet, och att nivån kan skifta från skämtsam nivå till starka angrepp. En tänkbar grund till att homosexualitet är ett ämne för hat kan kopplas till Connells tredje och fjärde dimension av genusrelationer. Den tredje dimensionen rör känslomässiga relationer, där relationer åtskiljs som heterosexuella eller homosexuella och att det är så pass viktigt i många kulturer så att personer ofta definieras utifrån att de är just “homo” eller “hetero”. Detta tydliggörs i respondenternas reflektioner eftersom de just upplever att det görs skillnad mellan människor beroende på deras sexualitet. I den fjärde dimensionen, vilken benämns som symbolism, kultur och diskurs, menar Connell att normer för vad en man eller en kvinna är, har byggts upp genom historien (Connell, 2009). Personer som är homosexuella följer inte heteronormen och de kulturellt uppbyggda förväntningar på vad en kvinna och en man är, vilket skulle kunna vara en förklaring till hat kopplat till homosexualitet. Denna teori går i linje med det som respondenterna reflekterar kring. Personer identifieras ofta utifrån om de är “homo” eller “hetero” och med ord såsom “böj” och “gay”. Dessa ord används enligt intervjupersonerna nedvärderande och på ett negativt sätt både mot män som uttalat är homosexuella och som epitet för att kränka män med annan läggning än homosexuell.

“Men vad man har för läggning och sådär, sånt kan det ju vara mycket hat i. [...] Folk skriver ju böj och sånt där. Liksom om dom skriver det negativt, med negativ ton och då är det ju ett hat liksom.” - Max, 21

Att ord såsom “böj” enligt respondenterna används i näthat som en förolämpning är också vanligt förekommande i just anmälda fall av näthat (BRÅ, 2015). Dessa typer av påhopp grundar sig i att människor blir kränkta av att män bryter mot köns- och sexuella normer och människor som inte uppbringar den heterosexuella normen blir då föremål för hat (Bladini, 2017). Detta tar också Connell (2009) upp då hon beskriver hetero och homorelationer i sin tredje dimension, men även i den fjärde dimensionen kopplat till normer, vilket är beskrivet ovan. Connell (2008) utvecklar även maktrelationer mellan män i form av så kallad hegemonisk maskulinitet (se 6.3.3). Hon lyfter fram att en maskulinitet kan stå över en annan och att maskuliniteten är ordnad genom heterosexuella mäns dominans och homosexuellas *underordning*. I mäns genushierarki placeras homosexuella män längst ner, vilket flera av våra respondenter indirekt lyfter då de uppmärksammat hat mot just den här gruppen. Connell menar vidare att det som är böjigt hamnar utanför den hegemoniska maskuliniteten, eftersom det underordnade feminina hos mannen, placerar honom lägst ner i rang bland män. De normer som definierar maskulinitet är svåra för de flesta män att leva upp till oavsett läggning (Connell 2008). Albin problematiserar att homosexualitet är något som inte är önskvärt.

“Och sexuell läggning också... det är man mer “på” på som man. Det är fler män som uttrycker att homosexualitet är fel. [...] I min ålder och yngre så är det mycket “sluta va så himla gay”. Man ska ju inte va homosexuell.” - Albin, 18

Respondenten uttrycker alltså att kränkande ord kring manlig homosexualitet kan uttryckas även mot hetero-män som har ett icke önskvärt beteende då detta kan kopplas med homosexualitet.

Rasism

Rasism är enligt respondenterna ett ämne som näthat ofta handlar om. Ett vanligt förekommande exempel kring näthat kopplat till rasism, men även sport, är den händelsen som skedde sommaren 2018 där fotbollsspelaren Jimmy Durmaz blev utsatt för hat i sociala medier. I en match mot Tyskland i fotbolls-VM orsakade Durmaz en frispark som kom att bli matchavgörande. Våra intervjupersoner beskriver att det mestadels var män som skrev dessa kommentarer. Hur det faktiskt var råder det delade meningar kring. I vissa medier uttalar sig personer sig kring att det var fejkkonton styrda av botar som skrev hatkommentarer medan andra menar att det *inte* tyder på det (Andersson, 2018, 5 juli; Carlsson Tenitskaja & Ewald, 2018, 6 juli). Självklart kan även kvinnor stå för en del av detta hat, men just det hat som respondenterna lyfter hatet som kom från män. Connell (2008) menar att enskilda män drar nytta av att tillhöra könet man, eftersom män som grupp står över kvinnor i den patriarkala maktordningen. Durmaz kan i sin roll som fotbollsspelare, ses som tillhörande av den gruppen män (i detta fallet atleter) som står i frontlinjen. De män som respondenterna diskuterar, är åskådare av matchen och kan genom den rollen bevara sin delaktighet och roll inom patriarkatet. När matchen inte slutar som de önskar, tar denna delaktighet form genom att flera av dessa män kommenterar idrottshändelsen i sociala medier. Respondenten Tobias problematiserar att kommentarerna mot Durmaz misstas på plan tog sig uttryck i rasism.

“Var inte det här med Jimmy Durmaz som missade det här i VM, bara en sån sak att bli kallad blatte och borde skickas ut ur Sverige. Jag tycker det är helt sjukt i huvudet. Hur man kan vrida så, jag förstår verkligen inte.” - Tobias, 18

Connell (2008) diskuterar begreppet *marginalisering* som en del av den hegemoniska maskuliniteten. Begreppet belyser de kopplingar som kan göras mellan olika maskuliniteter och exempelvis etnicitet. Det är rimligt att se det svenska samhället, som ett samhälle där vita män står överst bland maskuliniteter och därför kan begreppet *auktorisering* beskriva denna grupp. Wilmer belyser detta genom att förklara fördömandet av Durmaz i jämförelse med vad som skulle inträffat om en vit manlig fotbollsspelare hade gjort samma misstag på plan.

“Som där [Durmaz-situationen] så kan det handla om att man är invandrare. Det är klart att det blir mer påtagligt då än om det är någon annan, om vi säger en back, Mikael Lustig kanske, så hade han ju inte fått de här påboppen, eller blivit kallad för dom dumma grejer som han [Durmaz] blev.” - Wilmer, 23

Respondenten belyser alltså de skillnader som gör att hatet mot Jimmy Durmaz ser annorlunda ut än eventuellt hat mot en vit spelare med svensk etnicitet. Han påtalar att det blir en mer ansenlig skillnad om man är invandrare. Detta kan förstås utifrån det Connell (2008) beskriver där hon menar att om en idrottsman av annan etnicitet än europeisk höjs till skyarna för sin prestation, så blir berömmelsen kopplad till endast den personen i ett vitt samhälle. Personer med samma etnicitet som Durmaz får per automatik inte auktoritet om han skulle göra något bra på plan och få en stjärnstämpel under VM. I just detta fallet begår han ett misstag på plan, vilket leder till att

alla med samma etnicitet får lida eftersom kränkningarna blir till rasism. Detta händer inte om exempelvis den vita spelaren Mikael Lustig begår samma misstag, vilket Wilmer förklarade. Durmaz blir inte enskilt ansvarig för sitt misstag på plan då alla med samma etnicitet stryker med i kränkningarna i sociala medier (Connell 2008).

Att Durmaz är man och har en annan etnicitet än svensk kan ses som ett samspel mellan *multipla maskuliniteter* (Connell, 2008). Samspelet i detta fall handlar om Durmaz etnicitet och kön och hur de andra männen som tittar på matchen, och även respondenterna som är män, skapar genusrelationer män emellan utifrån att han är man och icke-vit. Exemplet med Durmaz är just ett exempel på hur genusrelationerna mellan män kan se ut. Sammanfattningsvis väljer flera av respondenterna att uppmärksamma Durmaz-situationen och nämner uttryckligen ordet rasism, vilket innebär att detta verkligen är ett ämne som skapar hat ur dessa unga mäns perspektiv.

Allt kan generera hat

Trots att ämnena rasism, homosexualitet och politik uttrycks som stora hatområden, påtalar respondenterna att hat kan röra i princip vad som helst. Ett vanligt ord som dyker upp i prat om vad som skapar näthat i intervjuerna är åsikter generellt sätt, alltså inte endast åsikter om politik och liknande. Många menar att åsikter i allmänhet skapar hat och att alla åsikter oavsett vad man tycker, kan generera hat.

*“- Det är beror på hur öppen man är på internet med sina åsikter och sånt.
- [...] Typ bara ja jag gillar inte hästar typ man tänker sig inte att folk kommer bli arga på det men det här är internet, folk kommer bli arg för vad som helst” - Herman och Filip, 18 (fokusgrupp)*

Citatet ovan är alltså ett exempel på att det enligt respondenterna inte spelar någon roll vad man har åsikter kring, alla åsikter kan generera hat. Det är för respondenterna en vana att hat kan förekomma, vilket också tas uttryck i att du kan bli hatad för precis vad som helst. Detta skulle rimligen kunna vara en förklarande faktor som genererar den normalisering av näthatet som respondenterna påtalar i form av ett gemensamt mönster, som tas upp i nästkommande del.

8.1.3 Sammanfattning

Respondenterna hade en övergripande syn på näthat, som innebar likheter av mobbning man ser i verkliga livet, fast infört i den digitala arenan. Vanliga konkreta ämnen som tas upp är politik, homosexualitet och rasism. Respondenterna menar dock att i princip vad som helst kan generera hat på sociala medier.

8.2 Generation Z's normalisering

Denna del handlar om respondenternas förhållningssätt till näthat som fenomen i sociala medier. De unga männen anser att näthat är så vanligt att det ses som normalt.

8.2.1 Normalisering av näthat

Respondenterna menar alltså att hat i princip kan handla om vad som helst på nätet. Detta leder även in till att respondenterna talar på ett sådant sätt att det kan tolkas som att näthat är väldigt vanligt idag. Det handlar om att näthat är så vanligt att det ses som normalt, och det faktum att

det ses som normalt bidrar till en känslolöshet kring näthat, vilket i sin tur gör att de inte agerar när de iakttar näthat. Men låt oss ta det från början.

Respondenterna lyfter då upp att näthat är väldigt vanligt idag. Wilmer fick frågan om han sett näthat mellan andra människor på sociala medier, där han svarade att det var självklart.

“Ja, jajaja. Självklart har man gjort det. Det tror jag att de flesta har gjort alltså.” - Wilmer, 23

Även andra intervjupersoner tog upp att det är vanligt med näthat i dagens digitala medielandskap. Detta överensstämmer med tidigare statistik från MUCF kring att 16-25-åringar i stor utsträckning (57 procent) menar att de känt sig kränkta av sådant som andra skrivit om dem på nätet (Svensson & Dahlstrand, 2014). Hos respondenterna går det att se ett mönster i att det faktum att näthat är vanligt förekommande har skapat en känsla av att det just är normalt att näthat förekommer. Respondenten Olle reflekterade kring detta och menade att näthat helt enkelt är en negativ konsekvens av att befinna sig på sociala medier. Känslomässigt medför normaliseringen en likgiltighet hos respondenterna. Näthat verkar vara så pass normalt att det inte påverkar dem avsevärt.

”Man blir lite avtrubbad mot sånt[näthat]. Det är liksom inget man tar illa upp för. Får man en förolämpning då liksom från de som bara vill skriva något det är ingenting man tar illa upp för eller tar illa vid sig om man får höra. [...] Om jag skriver en åsikt på typ YouTube om någon skriver något taskigt om för att den inte håller med, då kommer inte jag att bli ledsen. Och det händer la säkert rätt ofta, för de flesta.” - Jakob, 18 (fokusgrupp)

Det är i denna del viktigt att poängtera att respondenterna inte uttryckte att de själva blivit utsatta för näthat på en allvarlig nivå. Om de hade haft tidigare erfarenhet, både som utsatta eller någon i dess närhet, hade svaren eventuellt blivit annorlunda, då indirekt involvering i mobbning påverkar åsikter (Gradinger, Strohmeier & Spiel, 2017). Med en allvarlig nivå menar vi att de själva inte uttryckligen uppfattar att det är allvarliga hat de har fått ta emot. Även respondenten Albin talar om hur han tidigare fått näthat men att han inte påverkats avsevärt:

“Jag har alltid tänkt att, om man bara stänger ner så är det ju det man kan göra för att stänga av. Så jag kände inte att jag va rädd efteråt när jag väl stängt av, då var det ju inget problem längre.” - Albin, 18

Det faktum att männen inte uttrycker känslor kring näthat kan också handla om hur män förväntas vara, vilket innebär att “vara manlig” och att man som man inte ska uttrycka känslor. Män förväntas enligt Hirdman (2001) vara “manliga” och det innebär att vara förnuftiga och rationellt, logiskt tänkande individer till skillnad från det “kvinnliga” som innebär att visa känslor, vara irrationella och vårdande (Hirdman, 2001). Den befintliga hierarkin kring manlig överordning och kvinnlig underordning kan också i detta sammanhanget betyda att respondenterna inte vill bli den underordnade och visa att de faktiskt känner sig känslomässigt påverkade av näthat (Hirdman, 2001).

Vidare menade respondenterna att de inte ingriper själva om de iakttar näthat. Det faktum att respondenterna själva inte ingriper handlar bland annat om att de själva får hat tillbaka och att någon annan gör det.

”Nej, jag ser näthat ganska ofta men jag brukar inte göra någonting. Det brukar alltid vara någon annan som gör det, eller så får man typ en miljon människor mot sig och det är jobbigt.” - Olle, 20

Som respondenten Olle i citatet ovan uttrycker kan det handla om en rädsla för att själv bli utsatt för näthat som en konsekvens av att ingripa. Övriga respondenter menar också att de inte känner ett eget ansvar att ingripa vid näthat. Att respondenterna inte själva känner ansvar i att ingripa tolkar vi även som en ytterligare konsekvens av att det är så vanligt med näthat att det inte ses som något uppseendeväckande.

8.2.2 Kan näthat stoppas?

I vår undersökning så framkom det alltså att näthat är ett faktum i dagens digitala landskap, samt att det är ett problem. Känslan av att det är ett faktum samt att det är normalt går även in kring reflektioner om huruvida näthat kan stoppas eller inte. Vi lät respondenterna reflektera kring detta och förklara hur det i så fall kan stoppas. Ett tydligt mönster hos respondenterna var dock det motsatta, alltså att näthatet inte går att stoppa.

“Jag tror inte man kan stoppa näthat. Jag tror att vissa är idioter, man kan inte stoppa dem.” - Tobias, 18

Faktumet att attityderna kring att stoppa näthat är att det inte går att stoppa kan också ses som en konsekvens av en normalisering, där näthat är en så naturlig del av internetkulturen att de unga männen tänker att det helt enkelt är ett fenomen som är en del av internet. Det kan också förklara att det tämligen passiva agerandet när man stöter på näthat. Detta går att koppla till Generation Z där personerna i generationen är födda i den digitala arenan och går under begreppet digital natives (Turner, 2015). Eftersom de tillbringar så pass mycket tid på sociala medier, och i många fall inte ens har upplevt en tillvaro utan teknologin och dess egenskaper, så kan det tänkas förklara hur de ser näthat som en naturlig del av internet och sociala medier, och att det därför inte kan stoppas.

8.2.3 Ansvar för att stoppa näthat

Trots att respondenterna menar att näthat inte kan stoppas, hade de ändå åsikter kring vem som har ansvar att försöka stoppa eller förebygga näthat. Vi ser tendenser som handlar om att deras kunskaper kring näthat är breda, i och med att de är digital natives och att de sett mycket näthat, vilket gör att de ändå har åsikter kring ansvarsfrågan. Ansvar för att förebygga näthat menar intervjupersonerna ligger på alla personer enskilt, men även skolan och samhället i stort. I de fall där de svarade att det var allas ansvar handlar det om individens ansvar att ingripa och att förstå sina egna handlingar.

“Alltså det är ju ändå individens egna ansvar, tycker jag.” - Wilmer, 23

Citatet ovan uttrycker att individen som upptäcker hatet eller själva skapar hat är enskilda personer som har ansvar. Resonemangen lyfts även till en institutionell nivå, där vuxenvärlden i form av skolan ses som en potentiell aktör för att bära ansvaret.

“Skolan, men det är väl också samhället i stort egentligen. Det [gällande näthat] borde vara på samma sätt när det är mobbning och jag tycker inte det är en institution eller en grupp som ska försöka stoppa det utan det ska vara från en individ till en grupp till hela samhället till myndigheter till regeringar.” - Olle, 20

Dock lyfte respondenterna också problematiken kring att lärarna inte är där det händer på nätet samt inte alltid får veta att det hänt något. Detta går i linje med tidigare forskning från Irland där elever menar att skolan inte kan göra så mycket för att hantera näthat. Argumentet bygger på att skolan inte kan övervaka näthatet tillräckligt med hänseende till resurser och att de inte ser näthatet som sker utanför skolan (O'Moore, 2012).

Tankar kring hur skolan arbetar eller inte arbetar med näthat uppkom och det visade sig skilja sig mellan respondenterna. Vissa menade att de exempelvis gått på föreläsningar kring näthat, medan andra menade att det aldrig kommit upp i undervisningen. Andreas upplevde att han varit med om arbete kring näthat.

“I skolan har vi ju haft föreläsningar om näthat och nätmobbning.” - Andreas, 19

Medan Albin uppfattade det motsatta.

“Jag skulle inte säga att det någon gång har kommit upp något arbete emot näthat.” - Albin, 18

Citaten ovan tyder på att det skiljer sig från skola till skola huruvida det tagits upp eller inte. Det kan tyckas vara förvånande i och med att alla skolor, som tidigare nämnt (se 4.3), behöver arbeta förebyggande för att förhindra och motverka kränkningar (Skolverket, 2018). Åsikten att skolan bör ha ansvar i att utbilda ungdomar kring hur man ska uppföra sig kom upp men det uppdagades även att respondenternas erfarenhet är att skolorna inte jobbar så mycket förebyggande utan mest tar tag i situationer där det redan hänt något.

“Jag tror att man får börja i skolan mycket tidigare och jobba mer med inte just att du inte ska näthata utan mer med att man ska inte vara otrevlig [på nätet]” - Olle, 20

Skolans arbete med näthat kopplas också till slutsatsen som O'Moore (2012) kom fram till, att det är viktigt att öka medvetenheten och förståelsen kring näthat och genomföra projekt inom området i skolundervisning.

8.2.4 Sammanfattning

Ett tydligt mönster som kunde identifieras är en avtrubbnings och nästintill likgiltighet som respondenterna förmedlar kring näthat, till stor sannolikhet eftersom de är så vana vid fenomenet. Näthatet har alltså normaliserats till den grad att respondenterna inte nämnvärt reagerar när de ser det. Med detta trodde inte heller respondenterna att näthat är ett fenomen som kan stoppas.

8.3 Skillnaderna mellan nätet och i verkligheten

I denna del lyfts de skillnader som existerar mellan människors beteenden och kommunikation på sociala medier i jämförelse med det verkliga livet. Det handlar om tonen i sociala medier jämfört med i verkligheten samt anledning till skillnader som uppkommer, men även hur civilkuraget påverkas av detta.

8.3.1 Tonen i sociala medier

De mönster som upprepar sig hos respondenterna gällande tonen online, och hur saker tas i uttryck jämfört med i verkliga livet, är att det är en genomgående hårdare ton. Respondenterna menar på att folk vågar uttrycka sig hårdare och tuffare, vilket sätter en mer negativ prägel på kommunikationen som äger rum på sociala medier.

“Det kan vara grövre [på sociala medier]. Att folk vågar uttrycka sig hårdare och tuffare, än vad de gör mot varandra i verkligheten. Tonen blir ofta mer negativ.” - Andreas, 19

Respondenterna belyste även varför det kommer sig att tonen är annorlunda på nätet jämfört med i verkligheten.

“Men jag tycker att det är stor skillnad på snacket på nätet och i verkliga livet, IRL, i och med att det är väldigt mycket svårare att läsa av en människa i det man skriver, på nätet.” - Wilmer, 23

Teorin The Online Disinhibition Effect lyfter de eventuella problem som kan uppstå vid textbaserad kommunikation där man inte är i samma rum som motparten. Respondenterna svarar inom ramen för osynlighets-aspekten av teorin, som förklarar hur människor kan få mod att säga saker som de annars inte hade gjort, eftersom motparten inte kan se dem. De känner sig helt enkelt osynliga. Precis som respondenten Wilmer förklarar i citatet ovanför, så gör även detta det betydligt svårare att läsa av en människa som man kommunicerar med online än någon man träffar i verkliga livet. Även detta berörs inom teorin när man talar om just osynlighet (Suler, 2004).

Ett tydligt exempel från det psykologiska forskningsfältet (se 6.1), förklarar hur detta kan påverka kommunikationen mellan två människor: Inom traditionell psykoanalytisk teori, så sitter analytikern bakom analysobjektet för att inte på något sätt påverka analysobjektet med något ansiktsuttryck eller kroppsspråk, vilket ger objektet en frihet i att diskutera vad hen vill utan att känna sig hämmad av analytikern. På samma sätt behöver folk online inte oroa sig för att motparten i diskussionen till exempel skakar på huvudet, gäspar eller ser uttråkad vilket kan ge folk mod att våga uttrycka det som de vill prata om, eftersom de får göra det ”ostört” (Suler, 2004).

Detta kan också innebära att kommunikationen på sociala medier kan framstå som tuffare och hårdare än vad den faktiskt är. Exempelvis så kan frånvaro av smiley, enligt respondenterna, få ett meddelande att helt ändra mening, från ett glatt budskap till ett sarkastiskt och elakt uttalande.

”Det känns många gånger som att det lätt kan missuppfattas om man inte gör en smiley för då blir typ som att man är sur.” - Max, 21

Det går alltså att likna dessa smileys och emojis vid ett digitalt ansiktsuttryck. Ett verktyg för att kunna läsa av humör, samtalston, innebörd etcetera. Uteblivandet av detta digitala ansiktsuttryck kan alltså även det göra det svårare att förstå innebörden av ett meddelande. Precis som respondenterna och teoretiska ramverk förklarar att det är svårare att läsa av en människa på nätet jämfört med online eftersom just kroppsspråk, ansiktsuttryck, tonfall och liknande inte är en del av kommunikationen.

Anledning till skillnaderna

Anledningarna till olikheterna på nätet och i verkligheten märks tydligt i respondenternas svar. När personerna sitter bakom sina skärmar, framkallas ett mer hämningslöst beteende än vad de

vanligtvis hade haft i verkliga livet. När man inte behöver stå för det man säger och se in i motpartens ögon när man förmedlar ett budskap, är det alltså inte "lika läskigt" att säga saker som man vanligtvis inte vågat säga i verkligheten. Detta kan förklara hur känslan av att vara osynlig kan få en att våga skriva saker man annars inte hade vågat säga rakt ut till någon (Suler, 2004).

"För att folk vågar mer på nätet än när de står framför någon. För att man inte behöver se personen i ögonen. Man skyddar sig bakom skärmen" - Andreas, 19

Väldigt likt osynlighets-aspekten av The Online Disinhibition Effect så talas det även om en avståndstagande anonymitet. Disinhibition är en direkt översättning av hämningslöshet och precis som teorin beskriver så skapar olika faktorer (däribland anonymitet) ett mer hämningslöst beteende online än vad som vanligtvis hade förekommit i det verkliga livet. Internetanvändare kan välja att vara helt anonyma eller, som vissa personer väljer att göra, att använda sig av en pseudonym. Detta reflekterar bland annat Filip kring i citatet nedan.

"Det blir väl att folk vågar eller typ säger mer än vad man borde med tanke på att man har möjlighet att vara anonym, det påverkar väl just det att man säger saker som man kanske inte hade sagt annars." - Filip, 18 (fokusgrupp)

Denna typ av hämningslöshet uppstår när människor får möjligheten att separera sina handlingar online och deras verkliga liv, precis som respondenter förklarar (Suler, 2004).

8.3.2 Civilkurage

Gällande det civilkurage som blir relevant i situationer där orättvist eller skadligt beteende mot en annan person uppenbarar sig, ser respondenterna även där en skillnad i såväl sitt eget som andra individers beteenden. Det kan kopplas till avståndstagande fiktion/föreställning, det vill säga att man tar avstånd från de personer och situationer man ser online, och kategoriserar dem som låtsas-situationer i en annan dimension. Detta kan förklara hur personer känner sig fri från de skyldigheter och ansvar de måste förhålla sig till i den verkliga världen (Suler, 2004). Ett mönster som framkom i respondenternas svar gällande civilkurage är just ansvaret de känner i att ingripa. Här fanns en tydlig skillnad mellan situationer på nätet jämfört med de som uppkommer i det verkliga livet.

"Nej jag hade nog agerat annorlunda i verkligheten. Alltså då har man ju ändå en chans att göra någonting. Jag vet inte riktigt vad min, eller alltså om jag hade gett mig in i ett forum liksom, vad min text där hade gjort [hjälp] för att allt skulle sluta." - Wilmer, 23

Det man kan läsa av i Wilmers svar här ovanför är något vi tidigare diskuterat, alltså hur dessa unga män anser att näthatet är så vanligt att det är normalt och att det heller inte är något som kan stoppas (se 8.2).

Vad vi uppfattar är att respondenterna har högre krav på sig själva i verkligheten och att det i betydligt högre utsträckning är enklare att förbise sånt beteende på sociala medier. Möjligheten att bara scrolla förbi elaka kommentarer och liknande påverkar alltså hur benägna personer är att lägga sig i det eventuella hat och diskussioner som de exponeras för på sociala medier.

"Jag skulle väl med större sannolikhet agerat om det var i verkligheten. Sagt något och lagt mig i." - Olle, 20

Eftersom Generation Z har byggt upp en sån vana vid att kommunicera och interagera på internet, kan man inte heller förbise det faktum att de också bör vara vana vid det hårda klimat som är näthat (Turner, 2015). Denna vana skulle kunna leda till en slags avtrubbnig och ett förbiseende av dessa företeelser, ett antagande som går i linje med det respondenterna har svarat kring dessa frågor gällande civilkurage, som även detta togs upp kopplat till att näthat ses som normalt (se 8.2).

Vidare så talar en tidigare studie av Gradinger, Strohmeier och Speil (2017) om hur nätmobbning rankades som minst allvarlig bland lärare och föräldrar. Även detta är något som går i linje med våra resultat då näthat genomgående verkar vara något som respondenterna lätt kan förbise och inte ta på lika stort allvar, som ifall någon liknande situation hade uppstått i verkliga livet.

8.3.3 Sammanfattning

Två tydliga resultat man kunnat urskilja är att respondenterna känner att sociala medier, och nätet i stort, erbjuder varje person som vill vistas där en chans till såväl anonymitet som en osynlighet. De menar att eftersom man inte behöver se den andra människan i ögonen så kan det vara betydligt mindre "läskigt" att vara elak. Man finner ett slags skydd bakom sin skärm. Likt det som respondenterna svarat kring den avtrubbnig man upplever angående näthatet eftersom det är så vanligt, så förklarar de även hur man med större sannolikhet hade ingripit i verkligheten än på sociala medier. Civilkuraget online är alltså inte av lika stor vikt, något som går i linje med den avtrubbnig som precis nämnts.

8.4 Normer påverkar näthatet

Respondenternas tankar kring könsnormer och strukturer och hur dessa påverkar näthat lyfts i kommande del. Det som tas upp är hat som tjejer och killar får ta emot, att tjejer får ta emot hat från andra tjejer och att normer enligt respondenterna har en tydlig påverkan på hur hatet ser ut på nätet.

8.4.1 Hat som tjejer respektive killar får ta emot

Såväl fokusgruppen som intervjupersonerna har fått resonera kring hur skillnader mellan män och kvinnor tar sig uttryck i sociala medier. Diskussionerna har utifrån kön belyst vem som får ta emot hat. Alla intervjupersoner tror sig eller har sett skillnader mellan killar och tjejers olika typer av utsatthet, men bilden av vad tjejer blir utsatta för är tydligare. Det mest framträdande är att bilden av att hatet mot tjejer ofta riktas mot deras utseende.

"Jag tror tjejer får säkert mer [hat] om sitt utseende skulle jag väl säga. Att det läggs fokus på det." - Olle, 20

Tidigare forskning går hand i hand med det som respondenterna reflekterar kring vad tjejer blir utsatta för. Det är vanligt förekommande att kvinnor får näthat kopplat till deras kroppar, vilket handlar om utseende (Bladini 2017; BRÅ, 2015). Bladini (2017) menar att det kopplas till att män ses som det kompetenta subjektet medan kvinnor görs till objekt. Respondenten Olle ger en möjlig förklaring till varför tjejer får utstå hat kring utseende. Han menar att historiskt sett har kvinnor varit ett objekt för män att titta på, och att det troligen ligger kvar än idag. Detta överensstämmer med Bladinis påstående rörande att kvinnor görs till objekt.

Hur *killar* blir utsatta på nätet går inte utifrån respondenternas svar att skapa en gemensam bild kring. Det finns inga återkommande kategorier som de tar upp liknande det hatmönster kring utseende som beskrivs hos tjejer. Flera av männen beskriver att de inte upplevt hat mot män eller är osäkra på sina beskrivningar. Intervjupersonerna uttrycker ord som "kanske" eller "tror" när de beskriver hatet.

I den senare delen av intervjuerna presenteras information kring vilket typ av hat som tjejer respektive killar statistiskt sett får ta emot. Då uppkommer andra tankar och igenkänning gällande just killars utsatthet. Först då känns det typiska näthatet (enligt viss anmälningsstatistik) gällande män igen. De män som anmäler får ofta ta emot hot om våld, enligt Bladini (2017), vilket killarna känner igen vid vår beskrivning.

"När man är kille så brukar det bara lite hårdare att jag ska döda dig eller slå ner dig men med tjejer så är det mer bakom ryggen och kränkningar. Jag håller med givetvis." - Tobias, 18

Att intervjupersonerna har svårt att definiera hatet mot killar innan de har fått ta del av statistiken, kan tolkas som att hat mot män inte uppmärksammas på samma sätt som det hat som tjejer blir utsatta för. Flera respondenter exemplifierar situationer där näthat har kommit upp som diskussion i ett fysiskt klassrum efter någon form av konflikt tjejer emellan på nätet. Att näthat som män blir utsatta för inte diskuteras lika öppet, skulle kunna bero på tidigare nämnda faktorer rörande att män inte förväntas att uttrycka känslor. Fler tjejer än killar söker stöd hos familj och vänner om de blir utsatta för näthat (O'Moore, 2012), vilket också gör att killars näthat inte diskuteras lika öppet som näthat som rör tjejer. Ytterligare ett skäl till att män inte öppet pratar om näthat i så stor utsträckning förklaras med att män inte vill ändra sin position i hierarkin från den manliga överordningen till den kvinnliga underordningen (Hirdman, 2001). Detta resonemang skulle kunna innefatta såväl respondenter som de män respondenterna har runt omkring sig, som någon gång har varit utsatta för näthat.

8.4.2 Tjejer får ta emot mest hat av andra tjejer

Under intervjuerna framkommer hat på sociala medier i alla konstellationer. Både män och kvinnor kan utsätta och utsättas av både det egna och det andra könet, menar respondenterna. Det som är mest framträdande är dock respondenternas upprepning av det hat som tjejer utsätter andra tjejer för. Det kan handla om konflikter som har skett utanför sociala medier och som sedan flyttat dit, men det handlar också om att använda sociala medier som arena för att exempelvis lägga ut oönskade bilder etcetera.

" Tjejer hamnar nog lättare i konflikter över nätet och så. Då hamnar det oftast mot andra tjejer till exempel, "ah jag ska hänga ut henne" eller vad det nu kan vara. "Nu ska jag lägga ut den här bilden på henne", skulle det kunna vara." - Carl, 18 (fokusgrupp)

Herz och Johansson (2011) diskuterar som tidigare nämnt tjejers sociala och kulturella liv. De tjejer som exemplifieras i intervjuerna beskrivs ha en stor del av sitt sociala liv på just sociala medier. Mycket av den sociala interaktionen med omvärlden sker just där. Författarna beskriver att killar lär sig att behärska den offentliga arenan medan tjejer lär sig att frukta och akta sig för den. Det som händer gällande den offentliga arenan är att den i sociala medier blir väldigt tillgänglig. Med tjejers plats på arenan, menar respondenterna att könsroller följer med. Som tidigare nämnt beskriver Herz och Johansson (2011) att tjejer får lära sig att klä sig på ett

kontrollerat sätt och att de är ansvariga för att inte väcka åtrå hos män. Tjejer får lära sig att inte vara ute på stan för sent på helgnätter och vara vaksamma i kontakten med män.

I sociala medier finns inget specifikt “dags att gå hem” och kontakten med andra, oavsett kön, är lättillgänglig. Bilder med lättkläddhet eller annat känsligt material som kan bryta mot normer, kan publiceras både av tjejer själva och av andra personer likt tjejerna i konflikt, som i Carls citat ovan. Genom att under tjejers uppväxt återkommande lyfta det sexuella hotet på den offentliga arenan finns en risk att tjejer via denna inlärningsprocess begränsar sig själva och förlorar sin frihet, menar Herz och Johansson (2011). Detta kan leda till *internaliserad sexism*, vilket innebär att tjejer som grupp accepterar vissa förtryckande definitioner av sitt eget kön. Detta förtryck kan ses som att det sedan utövas tjejer emellan, när tjejer i konflikter kränker varandra med exempelvis bilder på innehåll som enligt normen inte bör visas för allmänheten. Den här typ av kränkning är möjlig eftersom tjejer lärt sig att vissa typer av bilder på dem själva inte ska visas för just allmänheten (Herz & Johansson, 2011). De unga männen diskuterar återkommande tjejers konflikter och alla exempel är kopplade till bilder och utseende.

Respondenternas beskrivning av hur tjejer hänger ut varandra kan också ses som en del av *seendemönster* och *den manliga blicken* (Hirdman, 2000). Precis som Herz och Johansson, lyfter Hirdman att synen på kvinnors utseende har betydelse för vad som visas upp för andra. Hirdman menar att kvinnor genom att ta hand om sitt utseende kan få “den manliga blicken”, vilket innebär att bli sedd av mannen. Detta skulle kunna vara en parameter som förklarar just varför publicering av bilder på tjejer, även tjejer emellan, är något att frukta som kvinna. Hotet skulle kunna vara att bildernas innehåll är något helt annat än vad som förväntas för att få den manliga blicken. Seendemönstret innebär att mannen är betraktare och kvinnan har rollen av att vara betraktad. Det sistnämnda återspeglar återigen den möjligheten som omgivningen har kring att trycka ner en tjej genom bildmaterial. Det går emot normen att som kvinna bli porträtterad på “fel” sätt och rädslan för detta använder tjejer för att förtrycka andra tjejer med, i exemplet ovan från Carl.

Normer styr näthat

Under intervjuerna reflekterar de unga männen själva kring normer. Här syftar normer till de förväntningar på hur tjejer och killar förväntas vara, och hur det tar sig uttryck på nätet. Även vid andra frågor reflekterar respondenterna emellanåt över hur könsnormer påverkar situationen på sociala medier. Ingen av deltagarna ifrågasätter att normer spelar roll.

“Mycket! Jag kan inte tala så mycket för tjejer då, men för killar är det ju såbär att man ska va på ett visst sätt, det är ju så. Dels så ska man ju inte ta illa upp för saker, det är bara skoj liksom och man ska inte börja gråta för det och man ska inte visa känslor. Också lättare för killar att dras med i sånt [hat] tror jag.” - Albin, 18

Att normer ställer krav på hur kvinnor och män förväntas bete sig på nätet är enligt respondenterna ett faktum. Det kan handla om olika typer av begränsningar som styr handlingsutrymmet för alla kön. Det faktum att respondenterna uttrycker på ett så självklart sätt att normer är ett naturligt inslag kring hur de förväntas vara på nätet, kan betyda att de är väl medvetna om existerande normer och hur de kan påverka näthat.

8.4.3 Sammanfattning

Det finns en tydligare bild hos respondenterna kring vad tjejer får stå ut med i form av näthat jämfört med killar, då det ofta baseras på deras utseende. När diskussioner förs kring vad killar får ta emot så är det betydligt mer spretigt. Ord som "kanske" och "tror" präglar respondenternas utlåtanden. En bild som genomgående var ett mönster hos många av respondenterna är dock hur tjejer, ofta hamnar i konflikter med just andra tjejer. En annan aspekt som togs upp av respondenterna var normer som naturlig påverkande faktor på sociala medier och näthat. Man ser ett tydligt mönster av att redan rådande könsnormer flyttar ut på nätet, och blir en del av näthatet, vilket de unga männen visar en stor medvetenhet kring.

9. Diskussion

I diskussionen redogör vi för våra huvudslutsatser, därefter reflektioner kring arbetet och resultatet.

9.1 Slutsats

Den här uppsatsens *syfte* var att undersöka hur unga män förhåller sig till näthat som fenomen i sociala medier. Undersökningen har rört de *attityder* och *beteenden* som gruppen unga män har gällande näthat.

Stor kunskap kring näthat

Hos respondenterna definieras näthat brett och kan handla om trakasserier, kränkningar, nedtryckningar, skällsord, personangrepp och utfrysning. Ämnen som skapar näthat är i stor utsträckning är politik, homosexualitet, rasism och åsikter i allmänhet. Det är tydligt att de unga männen har en relation till näthat och också har en tydlig bild av hur hatet ser ut, vilket kan förklaras med att de alla tillhör en generation som växt upp med teknik. Fenomenet är inte på något sätt okänt.

Likgiltighet kring näthat

Det finns flera åsikter och förhållningssätt som tyder på att respondenterna påverkas av att vara en del av Generation Z. Mest framträdande är att respondenterna inte reagerar på näthatet eftersom det för dem är alltför vanligt förekommande för att skapa reaktioner.

Att hat är så pass vanligt förekommande gör också att det ses som en naturlig del av att befinna sig på nätet och i sociala medier. Respondenterna menar också att de inte blir påverkade av hatet även om de själva skulle bli utsatta, det är ju ändå bara att stänga ner skärmen. Vanan kring att se näthat bidrar också till åsikten att näthat inte går att stoppa. Trots detta finns en kunskap om hatet som gör att respondenterna har åsikter om vem som ska stoppa hatet. Här lyfts att den som bevittnar hat eller själv utsätter andra har ett ansvar att sluta, men större samhällsinstanser såsom skolan lyfts också som ansvariga.

Nätets villkor skapar hat

Respondenternas främsta faktorer kopplat till näthatets uttryck i sociala medier handlar om osynlighet och anonymitet. Dessa är tydliga för nätet och de kan inte appliceras i verkligheten på samma sätt. Det handlar främst om att man inte ser varandra på nätet och därför blir skyddad av sin skärm, men även att man inte behöver använda sitt riktiga namn på nätet. En ytterligare faktor som påverkar näthat är kopplat till respondenternas syn på att agera när de ser näthat. De känner inte ansvar i att ingripa när de ser näthat. Detta skiljer sig synen på deras eget agerande i verkligheten, där de har större krav på sig själva att agera. Detta kopplas till att de unga på nätet känner ett större avstånd till det som händer online.

Medvetenhet kring normer

De unga männen är tydliga med *att* könsnormer har en påverkan. Respondenterna har lättast att uttrycka hatet som rör tjejer. Både vad de blir utsatta för och vem som utsätter dem. Hatet mot tjejer är utseende-relaterat hat. Förövare är tjejer som hotar andra tjejer om att exempelvis publicera känsligt bildmaterial. Detta kan ses som en del av en könsstruktur eftersom vissa bilder på tjejer inte är önskvärda på den offentliga arenan. Normer spelar in för hur hat lyfts, eller kanske snarare inte lyfts då respondenterna har tydligare bild av utsatthet hos tjejer än killar. Respondenterna själva beskriver att manlighetsnormer bidrar till att killar inte ska visas sig

sårbara, vilket kan förklara uteblivna samtal om mäns utsatthet.

9.2 Reflektioner kring studiens resultat

I de inledande kapitlen av denna studie skrev vi att vi med vår studie vill bidra till medie- och kommunikationsforskningen inom näthat och ge en djupare förståelse för hur unga män förhåller sig till näthat. Vi har både byggt på tidigare forskning men även bidragit med nya insikter, som framtida forskning kan bygga vidare på. Med tanke på vår tidsomfattning och urval av tio respondenter ämnar vi inte att uttala oss för alla män i vår urvalsgrupp (16-25 år), men vi menar att vårt resultat kan bidra med fördjupade kunskaper om hur unga män förhåller sig till näthat. Resultatet av denna studie skulle kunna stämma i andra sammanhang hos andra respondenter då en del av det som framkommit i vår studie också kan jämföras med tidigare forskning, vilket verifierar sannolikheten för att det nya som framkommit också finns hos andra personer utöver respondenterna. Det kan dock inte helt tas för givet att resultatet skulle bli exakt likadant om studien skulle genomföras igen.

Förutom att bidra till den redan existerande forskning på området för näthat så menar vi att studien kan användas av organisationer som jobbar med att förebygga och förhindra näthat samt organisationer som har verktygen att aktivt påverka beteenden och attityder. Med tanke på att respondenterna bland annat lyfte att skolan bör ha ansvar i att utbilda ungdomar kring önskat beteende på nätet, bör även skolor ha nytta av resultat från denna studie då ungdomarna gärna ser att skolan tar ansvar kring näthat, men att de inte anser att skolan gjort tillräckligt under skolgången.

Oförutsedda svar

Vi förundras över de unga männens förmåga att analysera utifrån normer och genus. Medvetenheten är stor kring vad man blir utsatt för beroende på kön och sexualitet, och hur normer på ett så tydligt sätt har flyttat med från verkliga livet ut på nätet. Inom de diskussioner som fördes om kön kopplat till hat, var det mest framstående att kartläggning av tjejer var lättast att göra för dessa unga män. De ansåg att utseende är en faktor för hat som tjejer tampas med, och att det till största del är tjejer som är förövare mot andra tjejer. Mäns näthat mot kvinnor togs inte upp lika frekvent, vilket därför inte heller var en del av vårt resultat. Innan vi gav oss ut för intervju var det ingen av oss intervjuare som hade räknat med att killarna skulle ha en så otydlig bild av vad människor av deras eget kön vad utsatta för och vem som utsätter män. Vi förvånades över att hatet tjejer emellan också är det hat som kommit upp till diskussion, vilket skapade en analys utifrån normer kring hur tjejer och killar vågar uttrycka känslor när något går snett.

Eftertankar kring våra val

Överlag anser vi att vi hade en metod som besvarade våra frågeställningar. Likt det vi diskuterade i vissa delar i metodkapitlet, finns det dock vissa aspekter som kan tänkas påverka vårt resultat. Det handlar bland annat om att vi har en heterogen grupp, alltså att de liknar varandra med hänsyn till hudfärg och etnicitet. Om det hade varit respondenter som inte till stor del liknade varandra, hade det kunnat påverka resultatet. Vi hade också ett jämt åldersspann på respondenterna, 18-23 år med undantag för att ingen var 22 år. Vi motiverade dock detta i metodkapitlet (se 7.2). Hade fler varit närmare 25 år, hade resultatet innefattat fler personer som inte haft sociala medier i sin telefon lika långt ner i åldrarna, vilket skulle kunna ha gett ett annat resultat. En tredje tänkbar aspekt som kan ha påverkat resultatet är att de själva uttrycker att de inte själva blivit utsatta för näthat. Om de faktiskt talar sanning kan vi inte hundra procentigt veta, men vi får anta att så är fallet. Det hade troligtvis givit något annorlunda svar gentemot vad som nu är fallet, då det troligtvis påverkar åsikter om man själv varit utsatt.

10. Slutdiskussion

Vi som är så gamla som 25 och 29 år, förvånades över acceptansen kring näthatet. Det vi ser som ett problem som måste lösas, är något som respondenterna ser som en naturlig del i nätmiljön. Vi förstår att mängden civilkurage minskar med denna acceptans, men vi gör själva inte lika stor skillnad på nätmiljö och verklighet, utifrån situationer där hat uppstår. Respondenterna kan exemplifiera hatet, men upplevelsen under intervjuerna var som att vi ställde frågan "Har du någon gång sett skräp på marken". Det har de flesta, men det har hänt så många gånger att hjärnan har svårt att fånga konkreta exempel. Hur bemöter man en generation som inte ser hatet? Vi vet inte om de tio personer som medverkade i vår studie är representativ för en hel grupp män i samma ålder. Om resultatet är representativt, hur ska organisationer som jobbar mot näthat (exempelvis Friends) förhålla sig till unga och näthat vid studiecirkel och föreläsningar där möte och kommunikation sker mellan organisation och de unga? Något vi frågar oss är hur stort problem näthat är för denna generation om de inte tar illa vid sig av näthatet? Flera av respondenterna stänger ner datorn eller minns inte situationer de har blivit hatade i, liksom andra inte minns om man någon gång har kastat något skräp på marken.

Förslag till framtida forskning

Som uppslag för vidare forskning finns flera aspekter som vi anser är av värde att undersöka vidare. Det vore enligt oss intressant att undersöka avkodningar kring vad som är skämt och skoj i kommunikation på nätet och hur människor tolkar olika meddelanden. Flera respondenter tog upp att meddelanden utan emojis är svåra att tolka, då de blir som ett digitalt ansiktsuttryck, vilket gör att det går att tolka meddelanden likt konversationer ansikte mot ansikte. Så, vad är det i meddelanden som avgör om det är på skoj eller inte? Och vilken skillnad blir det i meddelanden om emojis med olika uttryck blandas in i meddelandena?

Det vore också intressant att studera vidare hur hat på nätet påverkar bilden av politik hos Generation Z. Ett område som skulle kunna undersökas är om denna grupp har ett annat sätt att orientera sig inför valet än vad tidigare första och andragångsväljare har gjort innan. Nätmiljön, inklusive hat i kommentarer kan påverka deras uppfattning. En av de unga männen lyfter även att någon lagt ut sin politiska åsikt på nätet och fått hat på grund av det. Hur ser den politiska debatten ut ungdomar emellan nuförtiden? Hur påverkas ungas syn på just politik då ämnet är ett objekt för näthat?

Någonting som också skulle kunna forskas vidare kring är hur olika nätmiljöer ger nätets användare olika typer av upplevelser och bevittnande av näthat. Ett utav de vanligaste ämnen som respondenterna tog upp som skapar hat var rasism. Ett exempel som togs upp var det rasistiska hatet mot Jimmy Durmaz under herrarnas fotbolls-VM 2018. Kan det vara så att det krävdes ett fotbolls-VM i kombination med rasism för att just rasismen på nätet skulle uppmärksammas av fler än de som annars blir utsatta? I vår respondentgrupp har alla vit hudfärg, men kom i kontakt med rasismen genom en idrottshändelse. Människor med annan hudfärg skulle kunna bli hatade för sin hudfärg i andra situationer och således inte blivit så överraskade över hatet mot Durmaz. Det skulle kunna vara så att människor oavsett hudfärg bevittnar rasism vid andra tillfällen på sociala medier, men vi fick uppfattningen att respondenterna var överraskade kring attacken på Durmaz. Därmed vore det intressant att vidare studera hur ämnen som genererar hat når vissa grupper medvetande medan eventuellt andra grupper inte ser hat gällande en specifik kategori såsom "rasism".

Och framtiden då?

Tänk nu tillbaka till inledningen av denna studie, att du är på sociala medier för att kolla runt vad som hänt i världen och bland dina vänner, men tänk dig att du befinner dig tio år fram. Kommer nätmiljön ha förändrats? Kommer näthatet att ha försvunnit? Kommer nätet se bättre ut om tio år just på grund av att de killar som är respondenter i denna studien är medvetna om näthat? Så kan tänkas vara fallet. För om en person är medveten om vad som händer runt omkring den, borde inte den personen också försöka göra någonting åt det? Det beror delvis på om denna personen ser näthatet som ett problem, och om personen tycker det är ett tillräckligt stort problem för att själv eventuellt bli indragen i det. Hur det kommer att bli kan vi bara i nuläget diskutera kring. Framtiden får avgöra resten.

Referenser

- Andersson, J. (2018, 5 juli). Professor: Fejkkonton bakom hatstorm mot Durmaz. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/opinion/professor-fejkkonton-bakom-hatstorm-mot-durmaz>
- BEO (Barn- och elevombudet). (2015). *Kränkningar på internet*. Hämtad 2018-11-27, från <https://beo.skolinspektionen.se/sv/for-huvudman/krankningar-pa-internet/>
- Björk, Å. (2017). *Drama, hat och vänskap - Om ungdomars interaktioner i sociala medier*. (Doktorsavhandlingar i pedagogiskt arbete, 81). Umeå: Umeå Universitet.
- Björklund, M. & Paulsson, U. (2012). *Seminarieboken - att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Bladini, M. (2017). *Hat och hot på nätet - En kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv*. Hämtad 2018-11-27, från https://www.nikk.no/wp-content/uploads/Hat-och-hot-p%C3%A5-n%C3%A4tet_170627.pdf
- BRÅ (Brottsförebyggande rådet) (2015). *Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet*. Rapport 2015:6. Hämtad 2018-09-12, från https://www.bra.se/download/18.5e2a4a6b14ab166759985c/1422612591546/2015_6_Polisanm%C3%A4lda+hot+och+kr%C3%A4nkningar+mot+enskilda+personer+via+internet.pdf
- BRÅ (Brottsförebyggande rådet) (2017). *Nätbat*. Hämtad 2018-11-20, från <https://web.archive.org/web/20170716103224/http://www.bra.se/forebyggabrott/nathat.html>
- Carlsson Tenitskaja, A. & Ewald, H. (2018, 6 juli). Inga bevis för botnät i Instagram-hatet mot Durmaz. *Dagens nyheter*. Hämtad från <https://www.dn.se/nyheter/politik/inga-bevis-for-botnat-i-instagram-hatet-mot-durmaz/?forceScript=1&variantType=large>
- Celik, S. (2018). Tertiary-level internet users' opinions and perceptions of cyberhate. *Information Technology & People*, 31(3), 845-868. <https://doi.org/10.1108/ITP-05-2017-0147>
- Cilliers, E. J. (2017). The Challenge of Teaching Generation Z. *PEOPLE: International Journal of Social Sciences*, 3(1), 188-198.
- Connell, R. (2008). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Connell, R. (2009). *Om genus*. Göteborg: Daidalos.
- Esaiasson, P., Oscarsson, H., Gilljam, M., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Friends (u.å). *Nätet*. Hämtad 2018-11-21, från <https://friends.se/vad-vi-gor/natet/>
- Friends (2017). *Friends nätrapport 2017*. Hämtad 2018-11-21, från <https://friends.se/wp-content/uploads/2017/04/Friends-natrapport-2017-webb.pdf>

- Grading, P., Strohmeier, D., & Spiel, C. (2017). Parents' and teachers' opinions on bullying and cyberbullying prevention: The relevance of their own children's or students' involvement. *Zeitschrift Für Psychologie/Journal of Psychology*, 225(1), 76-84.
- Grusell, Marie: "Intervjuer". Föreläsning om kvalitativa intervjuer, 2018-10-02. JMG, Göteborgs Universitet.
- Herz, M., & Johansson, T. (2011). *Maskuliniteter: Kritik, tendenser, trender* (1. uppl. ed.). Malmö: Liber.
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2010). Bullying, Cyberbullying, and Suicide. *Archives of Suicide Research*, 14 (3), 206-221.
- Hirdman, A. (2000). *Att vara åtråvärd för andra*. I K. Stigbrand & S. Stolpe (Red./Ed.). *Tusen flickor om film och våld* (s. 93-112). Stockholm: Våldsskildringsrådet.
- Hirdman, A. (2008). *Den ensamma fallosen*. Stockholm: Atlas.
- Hirdman, Y. (2001). *Genus: om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber AB.
- Hueston, H., & Andersen, A. (2012). Beyond Classroom Management: An Evolving Curriculum for Pre-Service Teachers. *National Social Science Journal*, 37(2), 35-41.
- Internetstiftelsen (2018). *Svenskarna och internet 2018*. Hämtad 2018-11-21 från https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf
- Jones, L.M., Mitchell, K.J., & Finkelhor, D. (2013). Online harassment in context: Trends from three Youth Internet Safety Surveys (2000, 2005, 2010). *Psychology of Violence*, 3(1), 53-69.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, L. (2010) Intervjuer. I M. Ekström, & L. Larsson. (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap* (s.53-86). Lund: Studentlitteratur.
- Lindsay, M., Krysik, J., (2012). Online harassment among college students. *Information, Communication & Society*, 15(5), 703-719.
- Mulvey, L. (1999). Visual Pleasure and Narrative Cinema. I L., Braudy, & M., Cohen, (Red./Ed.), *Film Theory and Criticism: Introductory Reading*. New York: Oxford UP.
- Nationella sekretariatet för genusforskning. (2016a). *Vad är genusperspektiv?* Hämtad 2018-11-22, från <https://www.genus.se/kunskap-om-genus/om-kon-och-genus/vad-ar-genusperspektiv/>
- Nationella sekretariatet för genusforskning. (2016b). *Om kön och genus*. Hämtad 2018-11-28, från <https://www.genus.se/kunskap-om-genus/om-kon-och-genus/>
- Nyhetsmorgon [Nyhetsmorgon]. (2018, 11 augusti). "Jag möttes av en enorm hatstorm" Nu för prinsessan kamp mot näthat [Videofil]. Hämtad 2018-11-21, från https://www.youtube.com/watch?v=5Vi_RfeeBu4
- O'Dea, B., Campbell, A., (2012). Online social networking and the experience of cyber- bullying. *Annual Review of CyberTherapy and Telemedicine*, 10, 212-217.

- O'Moore, M. (2012). Cyber-bullying: The situation in Ireland. *Pastoral Care in Education*, 30(3), 209-223.
- Polisen (2017). *Nätbat - skydda dig*. Hämtad 2018-11-20, från <https://polisen.se/utsatt-for-brott/skydda-dig-mot-brott/nathat/>
- Prensky, M. (2001). Digital natives, Digital immigrants Part 1. *On the horizon*, 9(5), 1-6.
- Prins Carl Philips och Prinsessan Sofias Stiftelse. (2016). *Om Stiftelsen*. Hämtad 2018-11-21, från <https://prinsparetsstiftelse.se/om-stiftelsen/>
- Regeringen (2017). *Regeringen stärker skyddet mot nätbat*. Hämtad 2018-12-30, från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/06/regeringen-starcker-skyddet-mot-nathat>
- Ritter, B. (2014). Deviant Behavior in Computer-Mediated Communication: Development and Validation of a Measure of Cybersexual Harassment. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2), 197-214.
- Skolverket (2018). *Åtgärder mot kränkande behandling*. Hämtad 2018-12-19, från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>
- SOU 2016:7. *Integritet och Straffskydd: Betänkande av utredningen om ett modernt och starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten*. Stockholm: Erlanders Sverige AB.
- Statens medieråd (2016). *Hat och kränkningar på internet - en vägledning för föräldrar*. Hämtad 2018-11-23, från <https://statensmedierad.se/download/18.3718d8bb15654f0509e6974c/1470819234371/Hat-och-kra%CC%88nknningar-p%C3%A5-internet-Fo%CC%88ra%CC%88ldrar.pdf>
- Suler, J. (2004). The Online Disinhibition Effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7(3), 321-326.
- Svensson, M. & Dahlstrand, K. (2014). *Nätkränkningar: en studie av svenska ungdomars normer och beteenden*. Hämtad från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/natkrankninga-svenska-ungdomars-normer-och-beteenden.pdf
- Taubert, L.E. (2017, 30 dec). Ny lag införs mot kränkningar på nätet – men polisen varnar för problem att utreda. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ny-lag-infors-mot-krankningar-pa-natet-men-polisen-varnar-for-problem-att-utreda>
- Tokunaga, S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26(3), 277-287.
- Turner, A. (2015). Generation Z: Technology and Social Interest. *The Journal of Individual Psychology*, 71(2), 103-113.
- Wibeck, V. (2000). *Fokusgrupper : Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide

Inledande

Kan du/ni berätta lite om dig/er?
Hur gammal är du/ni?
Vad läser du/ni för program/vad jobbar du med?
Hur är läget på din/eran utbildning/hur går det på jobbet?
Vad gör du/ni på nätet en vanlig dag?
I vilken utsträckning använder du/ni sociala medier?

Om näthat generellt

Vad tycker du/ni om tonen på nätet? (*Om det kommer upp om negativa toner, hur skulle du beskriva de?*)

Skiljer sig kommunikation på nätet och i verkligheten öga mot öga? (*I så fall, hur?
Kan du/ni ge exempel?*)

Vad menas med näthat? (*Vad är näthat för dig? Vad reagerar du/ni på?*)

Finns det några skillnader mellan hat på nätet och i verkligheten? (*Kan du/ni ge exempel?*)

Vilka faktorer tror du/ni ligger bakom att det är lättare att hata på nätet än i verkligheten?

Har du/ni några erfarenheter av näthat i sociala medier?

Kan du/ni ge ett exempel på det du skulle beskriva om näthat i sociala medier?

Var någonstans ser du/ni näthat i sociala medier?

Vilka ämnen väcker hat? (*Vad handlar hatet om?*)

Vad tycker du/ni om näthatet?

Vad blir man hatad för?

Kan man stoppa näthat? (*I så fall, hur?*)

Vem ska stoppa näthatet?

Vems ansvar är det?

Kan man påverka om man blir hatad eller inte?

Din egen upplevelse av näthat

Hur har du gjort om du/ni har blivit utsatt för näthat?

Hur har du gjort om du/ni har sett någon annan bli utsatt för näthat?

Vad gör dig/er ledsna, vad får dig/er att må dåligt? (*Vilket hat gör dig/er upprörd?*)

Upplever du/ni att du/ni agerar på samma sätt när du/ni märker av näthat på sociala medier som när du/ni märker det i verkligheten? (*Kan du/ni berätta hur?*)

Finns det något hat som är lätt att dras med i? (*I så fall, vilket typ av hat är lättast att dras med i?*)

Vilka personer på nätet tror du/ni skulle vara *lätt* att ifrågasätta om de skrev något taskigt på nätet?

Vilka personer/organisation på nätet tror du/ni skulle vara *svår* att ifrågasätta om de skrev något taskigt på nätet?

Har du upplevt näthat innan du/ni blev myndig? (*Om ja, tog du/ni kontakt med någon vuxen?*)

Om du/ni läser något om någon på sociala medier, hur vet man om det är sant eller inte?

Känner du/ni till några organisationer, projekt eller personer som jobbar mot näthat?

Hur arbetar din/er skola/arbetsplats mot näthat (till elever)?

Frågor kopplat till genus och normer

Skriver man olika slags hat beroende på om man är tjej eller kille?

Får man stå ut med olika slags hat om man är tjej eller kille?

Hur tror du/ni att normer, alltså hur vi förväntas va som killar och tjejer, påverkar hur hatet ser ut på nätet?

“Det finns skillnader mellan vilka kränkningar som är vanligast att bli utsatt för beroende på om man är man eller kvinna. De kränkningar som är mot män handlar ofta deras yrke eller prestation. Men det kan också handla om anklagelserna om att de hängs ut som kriminella, tex att skulle vara sexualförbrytare. Män får också hot om våld och att de ska bli dödade.

Kvinnor däremot som anmäler kränkningar, har ofta blivit kränkta av att någon lagt ut bilder på dem mot deras vilja. Hatet mot kvinnor handlar ofta just om deras kroppar och sexualitet. Den anmälda förövaren är ofta någon från en tidigare relation. Det är också ganska vanligt att de har blivit stalkade.”

Varför tror ni/du det ser ut just såhär?

“Män är enligt viss statistik överrepresenterade som gärningsmän i anmälda brott kring näthat.”

Vad tänker du/ni kring det?

Finns det några andra faktorer som påverkar hur hatet ser ut?

Är det något mer du/ni tänker på kring näthat som du/ni skulle vilja säga?